

עלון

"רחמים רבים"

בְּעֵינַי לְהַבִּיא רַבָּנִים מִבְּחוּץ וְכוּ', וְכוּ', אֲנִי מִקְפִּיד עַל זֶה בְּשׁוּם פָּנִים וְאֶפֶן שְׁלֹא יַעֲשֶׂה דְבַר כְּזֶה, זֶה סֵתֵם כַּמָּה אֲרָחֵי פְּרָחֵי שְׁמִשְׁעָמָם לָהֶם, תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ אֶת רַבְּנוּ ז"ל וְלֹא צְרִיכִים רַבָּנִים מִבְּחוּץ וְכוּ'.

חֲסִדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁאִין יוֹם שְׁאֲנִי לֹא כּוֹתֵב לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִכְּתָב לְהִתְחַזֵּק וְלְהִתְעוֹרֵר וְכוּ', וְאִם זֶה לֹא מִסְפִּיק לָהֶם, אֲזִי שְׁיִלְכוּ לְגוֹר אִיפֹה שֶׁהֵם רַק רוֹצִים, הִקְהֵלָה שְׁלָנוּ לֹא תִהְיֶה הַפְּקָר אִישׁ כָּל הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה.

(אשר בנחל יום ראשון לסדר לך לך ב' חשון ה'תשע"ה)

סיפורים ושיחות

מכ"ק מוהרא"ש זצוק"ל

פרשת פקודי

הדפס בסיוע:
עמותת ישמח צדיק
אלהינו

גמ"ח תפלין

בשעה טובה נפתח גמ"ח תפלין.
מי ששלח את התפלין שלו
לבדיקה וצריך בנתיים תפלין
אחרות, או כל מי שפשוט אין לו
תפלין כרגע מכל סיבה –
יכול לפנות אלי.

050-3012010

מעתה ניתן לשמוע את השיעורים שלנו
שנמסרים בין מנחה לערבית בבית הכנסת
"היכל הקודש" גם בקול הלשון:

03-6171111

להקיש בכניסה : 1 ולאחר מכן *
ואת המספרים 40, 1, 10, 5 (מאיה)

היה ביבנאל אדם בשם ... שהיה אנטי דתי, ותמיד תלה שלטים: "יבנאל לא תהיה עיר חרדית", ושאר קשקושים שהיה משרבט על צריפו וכו' וכו'. יום אחד הלכתי לבקרו, ותיכף כשראה אותי נבהל. ושאלתי אותו: משה'לה, מה יש לך איתנו? והחל לפטפט פטפוטי סרק והבל שאין להם שחר. ותוך כדי שמדבר, סיפר שאף פעם בחיים לא הניח תפלין, והוא כבן שמונים וחמש שנה... וניסיתי לשכנעו, בא ותניח פעם אחת תפלין, ולא רצה. ואמר שביום הבר-מצוה שלו נתן לו אביו פטיש, ואמר לו: בזה תבלה כל ימיך! ומיותר לציין, כמה קשה אדם זה עבד ועמל וכו'. ושאלתי: האם היית בכותל? והשיב לי: אף פעם לא הייתי בירושלים וכו', וזה מבהיל ממש. כי אפילו פורקי עול רוצים לראות את עיר הבירה וכו'. למדים מכאן, אילו רשעים ישנם!

(אשר בנחל חלק קיט, מכתב כח עד)

הצדיק תופס את המחשבה

בתחילת ההתקרבות של ר' נתן ז"ל, סיפר לו רבנו ז"ל שלושה סיפורים אשר מתוכם הבין ר' נתן ז"ל שרבנו ז"ל יודע את כל מחשבותיו ואינו יכול להסתירם ממנו.

התקופה בה התרחש סיפורינו היא התקופה בה הכריז מוהרא"ש הקדוש על יבנאל כעיר ברסלב. בעת ההיא, רובם המכריע של תלמידיו וחסידיו היו מפוזרים בכל רחבי הארץ - בצפת, בירושלים, באשדוד ובערים נוספות. הצד השווה שבהם הוא שכולם שמחו לשמע הבשורה הנפלאה: הצדיק החליט להקים קהילה ביבנאל ובה יוכלו לנהל אורח חיים יהודי תחת הנהגתו.

כבר בביקורו הראשון ביבנאל, עם סיום תפלת שחרית, מיהר הצדיק להיכנס אל הרכב ולהורות לנהג: "סע בכל יבנאל!". במאור פנים ושמחה גדולה ליווהו תלמידיו במבטם עת החל הנהג להסיע את הרכב ועד לרגע בו נתכסה מעיניהם. לאחר כמחצית השעה בה סקר כמעט כל פינה ומקום ביבנאל דרך החלון, הסתיימה הנסיעה והרכב שב אל המקום ממנו יצא לקול שמחת החסידים הממתינים למוצא פיו של רבם הקדוש.

"זהו! כבשנו את יבנאל!" היתה הבשורה המרנינה שיצאה מפיו הקדוש ותאמה את הסעיף המוכר מספר המידות (אות צדיק, סעי' קפ"ח): 'הצדיק - כל מקום אשר ידרוך כף רגליו הוא קונה', אלא שביאור מעשי נתווסף לו כעת לסעיף זה - 'ידרוך כף רגליו' לאו דוקא, גם נסיעה ברכב והבטה ממנו על כל פינה ושעל לדריכה תחשב.

בעת ההיא, שעה שליבם של רבים מתלמידי הצדיק כמה וערג להיות מהזוכים להעתיק את מושבם אל יבנאל ההולכת ונבנית במלוא קומתה הרוחנית, היתה זו אחת מנשות החסידים אשר עדיין התגוררו בצפת שהתקשרה אל מוהרא"ש הקדוש וביקשה עבודה ועבור בני ביתה את הזכות להיות מהראשונים שזוכים לרכוש דירה ביבנאל. ובאמת שהיה זה צעד שיש בו מסירות נפש משום שתלמוד תורה לבנים או בית ספר לבנות עדיין לא היו ביבנאל דאז שהיתה מדבר ושממה רוחנית של ממש. אלא שאמונת החכמים במוהרא"ש הקדוש גברה על הכל והלב השתוקק לעבור למושבה הנכספת.

- "היום הוא יום ההילולא של האר"י הקדוש", פתח הצדיק את דבריו. "לכו לקברו הסמוך לביתכם ואמרו לו שאני שלחתי אתכם. אצלו תוכלו לפעול את הישועה שאתם מבקשים".

ואכן, תפלתם לא שבה ריקם וזכתה משפחה זו להיות הראשונה לעבור ליבנאל ולקבוע בה את דירתם. וזאת, בזכות המשלח אשר שלח אותם לקברו של האר"י הקדוש...

כך, יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, מתוך מסירות נפש אשר אין באפשרות הקולמוס לתאר, החל הצדיק להקים את עירו ולקבוע יתד נאמן לקהילתו. יבנאל - עיר ברסלב בגליל!

אלא שכאותו חושך המסרב לפנות את מקומו לאור, החלו להתעורר קולות של מחאה. היו גם מי שלא שמחו בהקמתה של הקהילה החדשה ביבנאל. כנראה גזרה היא במרומים שעל כל צדיק קדוש מתעוררת מחלוקת גדולה ויבנאל אף היא בכלל הגזרה. לפתע יצאו אנשים הרחוקים מהתורה אשר התעקשו לשמר את מקום מושבם כמקום הפורק עול ולא אבו שיהפך למקום תורה ולעיר יהודית כהלכה.

מתנגדים רבים קמו לו לצדיק ואין כאן המקום לתאר ולפרט את דרכיהם הנלוזות בהם ביקשו לרחקו יחד עם תלמידיו מהמקום. אלא שלא מחשבותיו מחשבותם ומנהג חדש החל לנהוג - עריכת ביקורים אצל בית מתנגדיו. בין אלפי ורבבות הכוונות אשר היו לו בזה, אפשר שגם ביקש להציג את עצמו בפניהם בכדי שיוכלו לשפוט בעצמם שאין להם כלל ממה לחשוש. מהרגע שיראו במו עיניהם על מי ביקשו לחלוק, ישובו ממחשבתם הרעה כי יראו שאין ראוי לחלוק על פאר ויופי שכזה אשר כל מיני ערבות ונועם מצויים בו.

לאחד מאותם ביקורים הגיע הצדיק בלוויית כמה מתלמידיו אל ביתו של אדם זקן אשר למרבה הצער התבייש ביהדותו. שנאה עמוקה קיננה בלבו של האיש לכל הקדוש לעם ישראל ולבטח שלא שמח בעובדה שהמקום בו התגורר עד עתה מתחיל ללבוש צורה של עיר גדולה לאלוקים. רגיל היה הזקן לגרור את אופניו הישנות ולהסתובב כך

ביבנאל תוך שהוא מהלך בצעדים מדודים לצד אותם אופניים וכשהוא לבוש במכנס קצר שמשום מה אפילו עד ברכיו לא הגיע ולא היה בו די לכסות ולהסתיר את בשרו הדל והכחוש. ורבים היו התמהים על מנהגו המשונה ושואלים את עצמם "לשם מה לו אופניים אם אין הוא רוכב עליהם?! וכי האופניים להליכה ניתנו?...".

אל האדם הזה שת הצדיק את פניו, דפק על דלת הבית אשר למרבה הצער אפילו מזוזה לא היתה בו, ולאחר שניתנה הרשות מבעל הבית להיכנס, כבר מצאה החבורה את עצמה בתוך הבית הישן. זקנותו המופלגת של האיש היתה ניכרת מאד וברגעים הראשונים של השיחה איתו כמעט וזכה לקבל דבר שרבים אחרים היו חפצים לזכות בו, אלמלא כסילותו שגרמה לו לסרב.

– "לאחר פטירתך מהעולם..." החל הצדיק להציע, "אני מוכן לומר אחר כך קדיש בכל שנה ביום פקודתך".

כאמור, הצעה גדולה היא זו. אלא שהתגובה היתה מפתיעה ובמחשבה שנייה אולי דוקא תואמת את מצבו הרוחני העגום של הזקן: "לא! אין צורך בזה ואינני רוצה שיקברו אותי. אני תורם את גופי למדע שישתמשו בו לצורך מחקר".

השיחה נמשכה ובמהלכה שיתף הזקן את הצדיק בזכרון ישן מיום בר המצוה שלו המסביר את עיסוקו בברזל ומתכות עד לגילו המופלג: "לרגל בר המצוה שלי קיבלתי את זה!" והחווה בידו על פטיש ישן השמור באמתחתו, "אבא שלי נתן לי את זה ואמר – זה יהיה התפלין שלך! ומאז אני דופק עם הפטיש כל היום וכמעט כל הלילה...".

פרט חשוב נוסף שהיה לו לספר הוא העובדה שמעולם לא ביקר בירושלים, "זו עיר שקדושה ליהודים ולכן איני רוצה לבקר בה" הטעים.

למרות הכאב הגדול לשמע הדברים הצורמים, האווירה היתה נינוחה והשיחה התנהלה יפה, מהשגרם לזקן לחוש כי טוב יהיה להתלוצץ קצת ולשלוף מהמותן בדיחה מעניינת :

– "מדוע היהודים כותבים את הסיפרה שבע עם קו באמצע?".

הצדיק הבין שהשואל לא שאל בכדי לשמוע תשובות אלא בכדי להשיב בעצמו ולכן נתן לו את הכבוד לעשות זאת והשיב את השאלה לבעליה : "מדוע באמת נוהגים כך?" שאל.

– "הדיברה השביעית בעשרת הדיברות היא 'לא תגנוב'. והיהודים הרי אוהבים לגנוב. לכן הם שמו פס על הדיברה הזאת ומחקו אותה ---".

מהצחוק הקולני שצחק הזקן מהבדיחה שזה עתה סיפר, היה נדמה לנוכחים שזו הפעם הראשונה שהוא מספר אותה. מוהרא"ש הקדוש המתין לו עד שנרגע, לקיים את דברי המלך החכם (משלי כט) "כל רוחו יוציא כסיל" ולאחר מכן ענה בקול שקט ובטוח :

– "לא תגנוב היא הדיברה השמינית".

מעטים הם האנשים אשר יודעים בעל פה את סדר עשרת הדיברות, כאשר יעיד האדם על עצמו. ומאחר ובביתו של הזקן לא נמצא חומש בכדי לפתוח ולראות היכן ממוקמת אותה דיברה על הלוחות הקדושים, שהרי אפילו מזוזה לא היתה שם. על כן, בין כל תלמידיו של הצדיק

שנכחו בביקור הזה (וכמעט שלא עלה מניינם על שנים עשר איש) היו שניים מתוכם שנשארו עם קושיא בלבם.

אמנם היטב חרה להם על הליצנות שעשה הזקן, אך נדמה היה להם שהצדק איתו ו"לא תגנוב" היא אכן הדיברה השביעית. "לא מסתבר שאמר דבר כזה מבלי לוודא לפני כן באיזה חומש מזדמן" חשבו לעצמם. ולשיטתם, התשובה שהשיבו הצדיק היתה רק בכדי לדחותו שלא תזוח עליו דעתו יתר על המידה, בבחינת 'לדחותו בקש'. אלא שהשניים לא גילו את רחשי ליבם לאיש וכל אחד מהם אפילו לא ידע שכך חושב השני. פשוט חשב כך לעצמו ושתק.

שאר התלמידים לעומתם האמינו ש"לא תגנוב" היא אכן הדיברה השמינית. ולא לחינם אמרנו "האמינו" שהרי לא רבים הם הזוכרים את הסדר בעל פה וכאמור. ומשכך סמכו על אמונתם ברבם הקדוש שבודאי יודע הוא את הסדר על נכון.

כמו כל דבר אחר, גם הביקור בבית הזקן הגיע לסיומו. משם פנתה החבורה לקברות צדיקים בעיר טבריה. משנטו צללי ערב וכבר הספיקו לחזור ליבנאל לתפלת מנחה, היה זה מוהרא"ש הקדוש שעצר לרגע את החזן שזה עתה סיים את אמירת פסוקי הקרבנות, ובטרם פצח באמירת 'אשרי יושבי ביתך...' סקר בעיניו הקדושות את הנוכחים.

"את מי מחפש הצדיק" חלפה המחשבה בלב המתפללים. ואז, סימן באצבעו הקדושה לעבר אחד מהם שיגש אליו. כעת, המשיך לתור בעיניו אחר אדם נוסף ומשמצא אותו סימן גם לו.

השניים ניגשו והתייצבו בסמוך לצדיק, האחד מימינו והשני משמאלו. היו אלו שני התלמידים שחשבו בלבם שהצדק עם הזקן.

– "הסתכלו על הפרוכת" הגיעה ההוראה מצידו של מוהרא"ש הקדוש, "עליה מופיעה הרקמה של עשרת הדיברות. בואו נספור יחד – "אנכי ה' אלקיך" זו הדיברה הראשונה. "לא יהיה לך" היא השנייה..."

וכך המשיך הצדיק ומנה את הדיברות אחת לאחת עד שהגיע ל"לא תגנוב".

– "לא תגנוב היא השמינית. רואים?", טפח על גבם ורמז להם לשוב למקומם. אחרי כן פתח באמירת "אשרי יושבי ביתך..."

רק לאחר התפלה, שעה שניגשו אחד אל השני, התגלה לכל אחד מהם שגם בן זוגו חשב שהצדק עם הזקן. כעת הוברר להם שלבושתם הגדולה הצדיק תפס את מחשבתם. בהזדמנות הזאת הם החלו להבין מרחוק את גדולת וקדושת הצדיק אליו זכו להתקרב ושוב לא הרהרו אחריו.

באחת הפעמים בהן סיפר הצדיק על המפגש עם הזקן, אמר שאכן גופו נתרם למדע כפי שביקש. אך כשפתחו הרופאים את הגוף אמרו שאינם חפצים בגוף ישן כל כך ששייך לדור הקודם. "זה ממש טרנטה" הסבירו, והשליכוהו לאשפה - - -

[באחד משיעוריו של הצדיק, כשהיה בעשור הרביעי לחייו הקדושים, הוא דיבר מעזי פנים שבדור וכך אמר: "...זה נקרא חוטא ומחטיא הרבים. מילא אתה חוטא, אתה כלב בעצמך. תראה, כלב רואים, דרך של כלב..." ואז פנה הצדיק לאחד מהתלמידים שישב בצדו ושאל: "אתה אומר למה אני קורא אותם כלבים?" והחל להסביר "כלב רואים על הרחוב..." אלא שהתלמיד אזור אומץ ולחש באוזנו של הצדיק: "אני לא אמרתי, אני רק חשבת". שהרי באמת כל הזמן רק ישב והקשיב לדרשה ולא פצה את פיו. על כן הרגיש צורך לומר שהוא לא אמר "למה אתה קורא אותם כלבים" אלא רק חשב כך לעצמו. תשובתו של מוהרא"ש הקדוש היתה: "אני יודע. אני יודע את המחשבה שלך. לא רק שלך..." ותיכף פנה לתלמיד נוסף שישב בצדו השני ואמר: "הוא אומר שהוא לא אמר את זה אלא רק חשב לומר". הן אלו קצות דרכיו עוד בהיותו בגיל ארבעים...].

RABBI E. S. SCHIK
1129 - 42nd STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק
ר"מ "היכל הקודש"
"חסדי ברסלב"
ע"ש הצה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב ז"ע
בארץ ובת"ל

בעזה"י יום ה' לסדר האוינו ה' תשרי ה'תשס"ד

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל אליהו מאיה נ"י

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מאד מאד נהנה שאתה רושם את השיחות וכו', כי יבוא יום ויצטרכו את כל שיחה ושיחה.

RABBI E. S. SCHIK
1129 - 42nd STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק
ר"מ "היכל הקודש"
"חסדי ברסלב"
ע"ש הצה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב ז"ע
בארץ ובת"ל

בעזה"י יום ה' לסדר חקת בלק י' תמוז ה'תשס"ג

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל אליהו מאיה נ"י

לנכון קבלתי את מכתבך, ואני מקווה להקדוש ברוך הוא שיתרחב לך בפרנסה, ולא יחסר לך שום דבר, רק תראה להחזיק מעמד ואז תראה את הניסים נגלים שיעשה עמך הקדוש ברוך הוא. אני מאד מאד מבקש אותך, שתמשיך בכתיבת סיפורים, כי יבוא היום שיצטרכו את כל הסיפורים, כי אני בעצמי לא יודע כמה זמן אני ישאר בזה העולם, ויהיה זמן שמאד יתפלאו וכו', וירצו לשמוע כל סיפור וכל שיחה וכו'.

נא ונא, ראה לעשות לעצמך קביעות להתבודד בכל יום אליו יתברך, ואז תראה את הניסים נגלים שיעשה עמך הקדוש ברוך הוא.

הקדוש ברוך הוא, השומע תפילות ישראל, ישמע בתפילתי, שאני מבקש ומתפלל בעדך, שתצליח דרכך תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים

RABBI E. S. SCHIK
1129 - 42nd STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק
ר"מ "היכל הקודש"
"חסדי ברסלב"
ע"ש הצה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב ז"ע
בארץ ובת"ל

בעזה"י יום ג' לסדר וישלח י"ב כסלו ה'תשס"ב

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל אליהו מאיה נ"י

לנכון קבלתי את מכתבך.

בדרך כלל כשאחד מחדש איזה חידוש וזה רק מן הדק ומפחד פן יהרסו לעלות אל ה' וכו', אז אומרים השם הטוב יכפר וזה רגיל בהרבה ספרים, כי יכול להיות שלא השינו את המכוון ולכן אומרים לשון כזה השם הטוב יכפר.

בענין השיחות וכו', בודאי יגיע היום שכל שיחה יהיה יקר מאד מאד ויצטערו שלא כתבו מספיק.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים

שיחות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרא"ש זי"ע

רמד) ראש השנה תשס"ד ובשנה שקודם לזה לא יכל להיכנס בארץ מחמת המסירות וכו'. ואז היה קיבוץ גדול מאד וקודם תקיעת שופר (שהיה ביום א') שילשל את הטלית על פניו והרכין ראשו על הדוכן וכך התבודד איזה זמן. וכל הציבור קראו את הפסוקים שאומרים קודם התקיעות. אחר כך הרים מוהרא"ש נ"י את ראשו והחל לומר בדמעות: "רבותי, צריך לדעת שבית דין של מעלה יושבים ודנים אותנו עכשיו. את כולנו. לכן זה דבר גדול מאד מי שצריך לאיזו ישועה שיראה לבקש עכשיו. ובפרט, צריך לדעת שעכשיו דנים אותי. איזו שנה תעבור עלי. מה יהיה נעשה איתי". ובעת שאמר את המילים האלו פניו האדימו מאד ופרץ בבכי גדול. אחר כך המשיך: "מה חטאי ומה פשעי? למה אני סובל כל מה שאני סובל? מחמת שרציתי להרבות טהרה בישראל. להציל את עם ישראל מחטאים. רציתי ואני עדיין רוצה להחזיר את כל עם ישראל בתשובה. אדרבה! מי שיודע עלי שעשיתי לו איזה עוול – שיודיע לי. אך כפי הנראה שההיפך הוא הנכון. ברוך ה' תמיד השתדלתי רק לעזור לכולם. פה למטה אני סובל מכמה טפשים עם קרחת. אך למעלה דנים אותי על שהשתדלתי להרבות טהרה בישראל. ואני לוקח את כולכם לעדות שאתם תעידו ותלמדו עלי זכות. כל אחד כפי מה שיודע שעשיתי איתו".

וכן שמעתי אחר כך מאחד שהיה לידו בבית הסמוך לבית הכנסת, קודם שנכנס לתקוע שאמר לו אז "דע לך שעכשיו הולכים לדון אותי ואתה תעמוד לידי ותעיד שלא עשיתי שום דבר רע לאף אחד" ותיכף יצא מהבית ונכנס לבית הכנסת. ואת גודל ההתעוררות שהיתה בעת ההיא אי

אפשר לשער. כי הדיבורים בקושי שיצאו מפיו הקדוש מחמת ריבוי הדמעות. וכל העם שעמדו שם געו בבכיה כזו עד שאפילו אותם שאינם רגילים בבכי לא יכלו לעצור את עצמם לשמע הדברים. וכפי הנראה שאם המתנגדים שגרמו לכל זה היו גם הם עומדים שם בודאי שהיה נמס ליבם לב האבן (בימים שאחר ראש השנה, כשהראתי לו את השיחה הזו כתב לי על זה - "מה שאמרתי קודם תקיעות שופר הוא כי פה למטה מי ישפוט אותי? שלשה שופטים עם קרחת וכו', ומהם אני לא מפחד כי הם סתם טפשים, אבל מה שקורה בראש השנה ובפרט לפני תקיעת שופר שיושבים בית דין של מעלה ואני עומד לפני בית דין של מעלה, ואני מתדיין עמהם והם דנים אותי, ועל זה אני שואל מה חטאתי ומה עויתי ומה פשעתי? ובסך הכל אני רוצה להרבות טהרה בישראל, ולקרב את כל העולם אל רבנו ז"ל, ולמה שופטים אותי? ולמה העלילו עלי שני עלילות, א. שאני אחראי על כל חסידות ברסלב, וכל מה שקורה ביניהם זה תלוי בי והכל תחת ידי. ב. שאני מחתן בגיל צעיר, ואלו החטאים והפשעים הגדולים שמאשימים אותי, ולכן באתי בטענה לפני בית דין של מעלה מה הם רוצים?").

שוב דיברתי איתו בעניין מה שאמר קודם התקיעות ושאלתי מפני מה הבית דין של מעלה דנים אותו ובפרט שידוע שהצדיק הוא הבית דין של מעלה ומי עוד ידון אותו? (עיין לקוה"ל הלכות נזיקין הלכה ה' : 'כי היושבים על המשפט בבית דין של מעלה עם נשמות הצדיקים האמיתיים') והשיב על זה בפשיטות שצריך לדעת שיש למעלה בית דין והם דנים אות כולם. שוב שאלתי - מילא בית דין של מטה שלא מבינים וכו' אך בית דין של מעלה ראוי להם לדעת את האמת ומפני מה ידונו אתכם? ואמר שרבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"ב סי' י"ד) שכשם שיש צרים למטה כך יש צרים למעלה (הינו שזה ידוע את גודל המחלוקת שנתהוותה עליו פה למטה בזה העולם. ומזה מוכח שגם למעלה דנים אותו). ונתן אז לדוגמא שמות של כמה אנשים שזכה לחתן (וגם אני ביניהם) ואמר : "נו, חיתנתי אותם והצלתי אותם ואני מוכן כבר עכשיו

לחתך עוד עשר אלף זוגות. אז איך לא יקטרגו עלי וידונו אותי". והנראה הוא שבודאי למעלה יודעים אצל מי האמת ואצל מי השקר. אך מחמת המחלוקת שיש פה בזה העולם וכל הצרים שלמטה, מזה נתהווה ומוכרח להיות צרים גם למעלה. ושאלתי ומה באמת גזרו עליו הבית דין של מעלה. והשיב: "את זה עוד נראה". הכלל העולה הוא שלא נח ולא שקט לרגע מימיו וכל חייו מסר את נפשו להרבות טהרה בישראל ושילם על זה מחיר יקר מאד וכו' אך לקח על עצמו לפרסם את לימודו הטוב של רבנו ז"ל לכל העולם ולהציל את ישראל מחטאים ולא הניח לרגע את נקודתו הטובה.

רמה) בעניין ל"ו צדיקים נסתרים, אמר שאינם קבועים אלא מתחלפים בכל רגע. כי מובא בגמרא (סוכה מה:) שהם זוכים לקבל אנפי שכינתא בכל יום, וזה סובב על מי שמתבודד ומפרש שיחתו אליו יתברך שאז מתקיים בו 'שפכי כמים לבך נוכח פני ה'. נמצא שמי שמדבר אליו יתברך אזי באותו רגע הוא אחד מהל"ו צדיקים שזוכים לישיב נוכח פני ה' ולקבל אנפי שכינתא (ועיין מזה באשר בנחל, כרך ל"ה מכתב ה' תרס).

רמו) אמר בדרך הלצה טעם על מה שאחד אומר לחברו בעת קידוש לבנה: 'שלום עליכם' וההוא משיבו 'עליכם השלום', הוא מחמת שיהודי מוכרח לומר ההיפך. והמוסר השכל היוצא מזה הוא שאין טעם להתווכח עם בני אדם כי ממילא תמיד יאמרו ההיפך. אתה תאמר 'שלום עליכם' וההוא ישיב 'עליכם השלום', כי כן הדרך שבני אדם אוהבים לומר את ההיפך. ועל כן חבל להיכנס בויכוחים ולהשמיע דעתו לבני אדם, וטוב יותר לעסוק בעבודתו יתברך בתורה ותפלה (ועיין מזה באשר בנחל, כרך לה, מכתב ה' תרנ).

רמז) מוהרא"ש נ"י דיבר משבח הצדיקים שכל אחד מהם דבוק בו ית' והוא ממש חתיכת אלוקות. והלביש בזה את מאמרם ז"ל "הויות דאביי

ורבא" הינו שאביי ורבא היו שם הוי"ה. כי היו צדיקים קדושים שכמעט ואין דף בכל הש"ס שלא מוזכר שם. והגוף של הצדיק הוא כמו מכסה ונרתיק לכסות קצת וכו' אך הפנימיות היא "הויות" (עיינן אשר בנחל חלק לח, מכתב ו' שלו : "הויות אביי ורב"א, הויות דיקא, כי הם היו תמיד דבוקים בעולמות העליונים ויחדו יחודים קדושים : ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן (השמות של הד' עולמות), העולה יחד רל"ב בדיוק כמספר אביי ורב"א, והבן).

רמח) בעניין מה שיש נוהגים לנגן בעת התפלה כל מזמור בניגון של חג אחר וכו', אמר על זה שזה סתם שגעון שהגיע מאיזה מטורף ומקורו במנהגי הרפורמים רח"ל שמנגנים בבית תפלתם עם פסנתר וכו' וגם בשבת רח"ל. ומה שאמר רבנו ז"ל שהוא דבר גדול לנגן את התפלה (לקו"מ ח"א סי' מ"ב), זה טוב על מה שכל אחד מאנשי שלומנו היה לו ניגון מיוחד בשעת תפלתו שהתפלל עם תנועת השיר שלו : זה בתנועה של התעוררות, זה בתנועה של שמחה, זה בתנועה של דבקות, זה בתנועה של מרירות ולב נשבר וכו'. כל אחד התפלל עם השיר והניגון שלו (עיינן אשר בנחל חלק לח, מכתב ו' שכב). אך אין הכוונה שבכל מזמור מנגנים ניגון של איזה חג (ועיינן מזה עוד ב'אשר בנחל' חלק קסה מכתב מג קנב : כָּל הָעֲנִיָּן לְקַחַת מְזֻמֹּר אַחַר בְּתַפְלָה עִם נִגּוֹן אַחַר, זֶה לֹא הָיָה מְקַבֵּל אֶף פְּעַם אֶצֶל הַחֲרָדִים אֶל דְּבַר הַשֵּׁם, לֹא אֶצֶל הָאֲשְׁכַנְזִים, וְלֹא אֶצֶל הַסְּפָרְדִים, וְהַמְּקוֹר לְזֶה בָּא מֵהַרְפוֹרְמִים רַחֲמָנָא לִישׁוֹזְבֵן, שְׁכַמוּבֵן שְׁהֵם לְקַחוּ אֶת זֶה מִבְּתֵי עֲבוּדָה זָרָה, כִּי שָׁמָּה הָיָה אוֹרְגָן (כְּלֵי זִמְרָה), וְלִצְעָרְנוּ הָרַב חֲדָשִׁים מְקָרֹב בָּאוּ, וְאֵלוּ שְׁחָזְרוּ בְּתִשׁוּבָה קִפְצוּ עַל הָעֲגָלָה הַזֹּאת לְקַחַת כָּל מְזֻמֹּר שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּנִגּוֹן אַחַר, בְּהִתְחַלָּה זֶה נִרְאֶה כָּל כֶּף יָפָה וּמְדַמְיָנִים כְּאֵלוּ רוֹאִים אוֹרוֹת... וַיֵּשׁ הַתְּעִלוֹת רוֹחַנִית... כְּמוֹ אֵלוּ שְׁלוֹקְחִים סְמִים וְכוּ', אֲבָל בְּאַמַּת הַמְּקוֹר לְזֶה בָּא מֵהַרְפוֹרְמִים שְׁהֵם לְקַחוּ אֶת זֶה מִבְּתֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְזֶה בְּרוּר).

רמט) כשהיו דיבורים על מלחמה בין ארה"ב לעירק ושליט עירק איים שיזרוק טילים ופצצות על ישראל וכו' וכולם דיברו מזה והרבה פחדו מה יהיה וכו' והיו רגילים לומר שיש עכשיו בלאגן גדול בעולם וכו'. וכשמוהרא"ש נ"י דיבר מזה אמר שכשאומרים 'בלאגן' זו כפירות ואפיקורסות כאילו שה' יתברך לא משגיח על העניין הזה. ובאמת צריך לדעת שכל מה שנעשה בעולם הכל מושגח בהשגחה פרטי פרטית נפלאה מאד ולא שייך לומר 'בלאגן' אלא להתחזק בתורה ותפלה וה' הטוב בעיניו יעשה (עיי' 'אשר בנחל' כרך מו מכתב ח' רעט : 'כששומעים איזה "מקרה חריג" צריך תיכף ומיד לזכור שאין מילה כזו "מקרה חריג", יש כאן : "השגחה מכוונת").

ואמר אז בעת שיחתו שהחפץ חיים זצ"ל אמר שעוד תהיה מלחמת עולם שניה שכנגדה הראשונה תהיה כמו משחק. ותהיה מלחמה שלישית שכנגדה מלחמת העולם השנייה תראה כמשחק. והיתה כוונתו לחושך באמונה. כי החושך באמונה שהיה במלחמת העולם הראשונה היה משחק ודבר קל כנגד החושך שהיה במלחמת העולם השנייה. והחושך שיהיה במלחמת העולם השלישית - כל מה שהיה לפני כן יראה כמו משחק ואנחנו נמצאים עכשיו בתוך המלחמה הזאת ותוך כדי זה שולחים גם קצת קני שרפה ויריות, אך לא זה הוא עיקר המלחמה (עיי' מזה ב'אשר בנחל' חלק לז, מכתב ו' קלז : 'והיו מלחמות קשות : מלחמת העולם הראשונה והשנייה, אבל ידוע מה שאמר ה'חפץ חיים' שמלחמת העולם השלישית תהיה חמורה בהרבה' וכו'. וב'אשר בנחל' חלק ל', מכתב ד' תתלד כתב : 'ועכשיו במלחמת העולם השלישית, שהיא מלחמת גוג ומגוג, שהיא כפירות ואפיקורסות שזהו הנסיון הכי קשה' וכו', עיי"ש).

נמצא שהעיקר הוא האמונה. לעמוד חזק באמונה בו יתברך כנגד כל הדעות הנפסדות והחושך שמתגבר והוא אשר גילה רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סי' ל"ה) : 'שהולך אפיקורסות גדול על העולם. וכן סיפר כמה

פעמים שהולך ונמשך אפיקורסות גדול בעוונותינו הרבים בעולם. אשרי מי שיחזיק עצמו באמונה באלו העתים'.

ואמר מוהרא"ש נ"י שר' נתן ז"ל אמר שמלחמת גוג ומגוג תהיה מלחמה רוחנית של כפירות ואפיקורסות, וצריך רחמים רבים להינצל מזה, וחכמינו הקדושים אמרו (שבת קיח) : כל המקיים שלוש סעודות בשבת ניצול משלוש פורעניות : מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנום, ומלחמת גוג ומגוג.

והעיקר הוא להיות רגיל לדבר עם ה' יתברך בכל יום שזה מה שבונה לאדם את האמונה הקדושה, וזו העצה הטובה ביותר להינצל מכל מיני פורענויות שבעולם (עיי'ן מזה בשו"ת ברסלב, חלק ג' מכתב של"ה).

רנ) שגור על לשונו של מוהרא"ש נ"י בקשר ליבנאל : 'מי שבא - ברוך הבא. מי שהולך - ברוך ה' !'. וכן רגיל לומר שליבנאל יש שתי יציאות : אחת לכיוון טבריה ואחת לכיוון עפולה, ומי שלא מוצא חן בעיניו יכול לצאת מאיזה כיוון שירצה. אף אחד לא מכריח מישהו לגור ביבנאל. צריך זכות לגור ביבנאל אך מה לעשות וכו'. וכבר הבטיח שעל כל משפחה שעוזבת את יבנאל יכנסו עשר משפחות חדשות וכן התקיים כמה פעמים שכשמשפחה אחת עזבה, תיכף באו כמה משפחות תחתיה (ופעם כשדיבר עמי מהעניין הזה והזכיר שיש ליבנאל שתי יציאות כנ"ל, אז אמרתי שלאחרונה פתחו יציאה נוספת לכיוון מנחמיה... ענה ואמר על זה : "עוד יותר טוב, אז יש כבר שלוש יציאות!". וכן הזכיר אחר כך בכמה דרשות שדיבר עם אנשי שלומנו שיש כבר שלוש יציאות. ועל כל פנים - מי שבא, ברוך הבא. ומי שהולך - ברוך ה' !).

רנא) מוהרא"ש נ"י אמר על השיחה מרבנו ז"ל "העולם ראוי שיתמהו על גודל האהבה שתהיה בינינו" שאחד הפירושים על זה הוא שהכוונה

על האהבה שיש בין אנ"ש לרבנו ז"ל (כמובא בפרפראות לחכמה). וכמו שראו במשך הדורות שאנ"ש הגיעו בכל פעם אל ציון רבנו ז"ל וישבו שם שעות וכו' וכל מי שרק ראה את זה תמה וחשב לעצמו "מה יש להם עם הרבי שלהם שכבר נפטר שבאים אליו בכל פעם...". כי הוא באמת דבר שאי אפשר להסביר מהי גודל האהבה שיש בין אנ"ש לרבנו ז"ל.

השיחה הזו נאמרה בליל ראש השנה תשס"ד ובעת חצות שאחרי כן זכיתי להיות סמוך לציונו הקדוש ואז הגיע אדם אחד שהיה תמים והחל לומר על הציון : "רבנו ! אני אוהב אותך !", "רבנו ! מה הייתי עושה בלעדיך ?" וזכיתי לראות בחוש את מה שדיבר מוהרא"ש נ"י קודם לכן והוא נפלא מאד למי שמבינו.

רנב) בעניין העלילות שהעלילו עליו שמחמת זה לא נכנס לארץ וכו' כנזכר לעיל, אמר בראש השנה ההוא באומן בעת הדרשה, שקודם לכן הגיע אליו איזה אדם מארץ ישראל בשביל להודיע לו שהשב"כ קיבלו מידע שכל אותם אלפים שהגיעו אל ציון רבנו ז"ל הם תלמידי מוהרא"ש. ולכן הם מאד מפחדים ממנו כי בנקישת אצבע אחת הוא יכול לצוות עליהם לסגור את כל הצירים בארץ. וענה על זה מוהרא"ש נ"י : "חבל שהם לא מספרים את זה למתנגדים שלי שכל אלו שבאו לאומן זה בזכותי". אך צחק מכל זה ואמר היש שטות גדולה מזו שכל אלו הם תלמידיו ? כי בודאי שכל מי שזכה להגיע אל ציון רבנו ז"ל הוא רק בזכותו שמוסר את נפשו לגלות ולפרסם את העניין הגדול הזה להגיע לאומן ובפרט על ראש השנה. אך רבים מאלו שהגיעו כלל לא יודעים מי הוא האדם שעורר אותם לכך מאחר ששמו הקדוש לא רשום בספריו. וכן אודות העלילה השנייה שהעלילו עליו, הינו מה שמזרז לחתן בגיל צעיר. ענה ואמר שהרי יש מדינות שבהם מותר על פי החוק לעשות זאת. כגון במדינת טקסס מותר כבר מגיל ארבע עשרה ובמדינת ניו-יורק מגיל שש עשרה. ואמר מוהרא"ש נ"י בדרך צחות שלעולם זוהי גמרא מפורשת (עיין קידושין כט : ל.). שהרי אחד החכמים אמר על

עצמו שהתחתן בגיל שש עשרה ואם היה מתחתן בגיל ארבע עשרה אזי היה אומר לשטן גירא בעינא דשטנא. ויש שם דעות בגמרא שאכן הזמן הוא שש עשרה. נמצא שהחכם הסובר שהגיל הוא שש עשרה היה מניו יורק והחכם שביקש להתחתן בגיל ארבע עשרה, הוא היה מטקסס...

וסיפר שבעת שרצו לסגור את הישיבות בארץ ישראל אמר הרב שך ז"ל שאם אכן יצליחו לעשות זאת אז הוא בעצמו יצווה לעזוב את הארץ וללכת ללמוד בחו"ל. והוסיף מוהרא"ש נ"י שגם הוא אומר כך בעניין של החתונות בגיל צעיר – אם הם ינסו למנוע את זה בכח אז הוא ממליץ לנסוע לטקסס או לניו-יורק ושם אפשר להתחתן מוקדם על פי החוק (ועיין באשר בנחל כרך ל"ה, מכתב ה' תרפ"א שמביא על זה תשובה מהנודע ביהודה מהדורא תניינא, אבן העזר סימן נד : 'ועל דבר מנהגי מדינת פולין בנישואי הבנים קודם שנעשו בר מצוה; בימי נעוריי היה זה מנהג פשוט שבשנת י"ג עשו נישואים'. ועיין מזה באריכות בספר 'ארך אפיים').

רנג) בראש השנה ההוא אמר מוהרא"ש נ"י שישנם הרבה אנשים שזכו להגיע אל ציון רבנו ז"ל אך דיקא אז נחלשת דעתם ואומרים שאינם מרגישים דבר ולפי דעתם נשארו עם אותו יצר הרע כמקודם. ענה ואמר מוהרא"ש נ"י "אתה תעשה מה שאמרו לך. אם רבנו ז"ל אמר לבוא לפה ולהגיד את העשרה מזמורים וזה תיקון הברית אז תעשה את זה ותראה עוד איך שזה יועיל. כי בגשמיות כשאדם בא לרופא ומקבל מרשם אז הוא מאד נזהר לקיים מה שציוה הרופא. ואם יקפיד לקחת את הטיפול אז יחזור לבריאותו. ועל כן גם בזה אסור להיות בטלן אלא להאמין לרבנו ז"ל שציוה לומר את העשרה מזמורים בפשיטות ותראה איך שזה יועיל".

רנד) אחר ראש השנה עדיין היינו באומן ואז הוא צום גדליה. בתפלת מנחה שהיתה אז לעת ערב ולא קראו בתורה. תיכף אחר התפלה ביקש

מוהרא"ש נ"י מאחד שיכריז ויודיע שמה שלא קראו בתורה הוא לא מחמת טעות ח"ו אלא שהספר תורה כבר בדרך לארה"ב על ידי אחד מאנ"ש שכבר יצא לדרך. כי כן דרכו של מוהרא"ש נ"י להקפיד להיות נקי מה' ומישראל, אשרי לו. וכן ארע שבמוצאי פסח אמר לאחד הבחורים שיגש לחדרו ויקח מהמגירה כסף שכבר הכין לצורך קניית שיכר (בירה) מגוי לצורך הבדלה וילך לקנות ממנו. כי כן דרכו להבדיל במוצאי פסח עם שיכר. והבחור לקח את הכסף וקנה בזריזות. וכשהגיע, ביקש ממנו מוהרא"ש נ"י שיכריז ברבים שאת הבירה הזו קנה עכשיו מגוי ולא עבר עליה הפסח. וכל זה כדי שלא יחשדו (עיין 'אשר בנחל' חלק מט מכתב מו דש : הלא אכלנו מצה לא מפני שזה היה טעים אלא כי הקב"ה ציוה, אז במוצאי פסח גם אני נוהג ככה כפי הגר"א והרבי מצאנז (ה'דברי חיים') - לעשות הבדלה על בירה שזה חמץ גמור. בודאי שצריכים לקנות את זה אצל גוי ולהכין מעות בעבור זה, שהבחורים אצלי יודעים כשנגמר הזמן, רצים אל איזה גוי לקנות. כי בירה אין בזה חשש וקונים רק אצל גוי וכו').

רנה) אמר על מה שסיפר רבנו ז"ל במעשה מהחכם והתם, שהתם היה עושה מנעל עם שלוש קצוות. שזה סובב על שלוש תפלות ביום. כי גם אם אינו מצליח לכוון בהם יפה ונראה מצחיק וכו' אך חלילה להישבר. ואמר בשם רבנו ז"ל שזו תהיה העבודה של משיח להכניס שמונה עשרה נקי. הינו שכשיתפללו תפלת שמונה עשרה כבר לא יחשבו מדברים אחרים אלא רק מהתפלה - "אתה חונן לאדם דעת" ושאר חלקי התפלה.

רנו) בעניין התפלות ביבנאל שביקש ועורר להתפלל ב"היכל הקודש" דיקא. כבר אמר על זה כמה טעמים (כגון שכשמתחילים להתפלל בשאר בתי הכנסת שיש ביבנאל ולא מגיעים ל"היכל הקודש", בזה גורמים לפירושים וכו'). אך פעם בעת שכמה וכמה מאנשי שלומנו עשו לעצמם מניין באיזה בית הכנסת, ומוהרא"ש נ"י הוצרך לדבר מזה כמה פעמים,

ואז יצא שגם דיבר עמי מזה שראוי לחזק את אנשי שלומנו בעניין הזה כי "היכל הקודש" נבנה במסירות נפש ואפשר לזכות שם לדברים גדולים.

ואף שהיה זה לדבר פשוט בעיני ומעולם לא נכנסתי להתפלל בשום בית כנסת אחר ביבנאל פרט ל"היכל הקודש", אך אחר כך שלח לי גם מכתב וזו לשונו: "אני מאד מאד שמח שקיבלת את דברי ותראה לפרסם את הדברים האלו שמי שיש לו אהבה עם רבנו ז"ל שיתפלל רק ב"היכל הקודש" - קודש קדשים, ששם משכן השכינה. ושם יכולים לראות דברים נוראים ונפלאים מי שרק מרגיש את האמת. ראה ללכת מאחד לאחד מאנשי שלומנו ולהגיד להם את רצוני שיתפללו רק ב"היכל הקודש" - קודש הקדשים ששם נמצא רבנו ז"ל יותר מכל המקומות בעולם. כי המקום הזה נבנה במסירות נפש ממש ואשרי מי שמתפלל בו". ומתוך הדברים מתבאר שיש עוד כמה וכמה טעמים מדוע להתפלל ב"היכל הקודש" דיקא ולא במקומות אחרים, וזה עבור מי שיש לו אהבה עם רבנו ז"ל ומרגיש את האמת.

עוד עיין (אשר בנחל יום ששי ערב שבת קדש לסדר תצווה י' אדר ה'תשס"ט) בענין הבית הכנסת שהיה סגור ועכשו בעלך פתח את זה וכו' וכו' (הינו שהיה ביבנאל בית כנסת ישן של המקומיים שהיה סגור זמן רב, ובעלה פתח את זה כדי לארגן שם מניינים לאנשי שלומנו שגרים רחוק מ"היכל הקודש" וכן בשביל לקרב את תושבי המקום שיבואו להתפלל יחד איתם), עלי להודיע לך שהתחיל לצאת מזה מאד מאד הרבה קלקולים, קדם כל כל אלו ששמה הפסיקו ללכת למקוה, אולי בודדים הולכים אבל כלם הפסיקו ללכת למקוה, והרבה כבר אמרו אם פתוח מה צריכים מקוה, עד כדי כך, ולכן אני מאד מאד מבקש אותך לא להתערב אם אני מבקש משהו, או שמקימים או שעושים מה שרוצים, בניתי את הקהלה ביזע ובדם ואת צריכה להבין שאני צריך לשמר מאד מאד על הקהלה וכל זמן שנמצאים בתוך הבית הכנסת שלי, אז אני יכול לשמר על הגשמיות ועל

הַרוֹחַנִיּוֹת שִׁיְהִיָּה לְכֹלָם כָּל טוֹב, אָבֵל הֶרְגַע שְׁעוֹזְבִים אוֹתִי אֲזֵאנִי אוֹמֵר שְׁיִלְכוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵאִיפָה שֶׁבָּאוּ וְאֵנִי לֹא אַחֲרָאֵי עַל אֶף אֶחָד, וְהַיּוֹת שֶׁכָּל אֵלוֹ שֶׁבָּאוּ לְגוֹר בִּיבְנָאֵל אֲנִי מוֹסֵר אֶת נַפְשִׁי בְּשִׁבְלֵם פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמְעוֹ שִׁיְהִיָּה לָהֶם אֲכַל לְאֹכַל כָּל עָרֵב שֶׁאֶף אֶחָד לֹא יֵלֶךְ לִישָׁן בְּלִי אֲכַל חֵם, וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ תִּתְחַזְקוּ יַחַד וְאִם אֲנִי מִבְּקֵשׁ מִשְׁהוּ אֵין לִי בְּזָה שׁוֹם כְּפִנָּה רַק לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָהּ, וְתִאֲמִינוּ לִי שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אֶת תּוֹשְׁבֵי הַמָּקוֹם לֹא פְחוֹת מִשְׁבַּעְלֶךָ אוֹהֵב, וְאִם אֲנִי רוֹאֶה שְׁזָה לֹא טוֹב לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֲזֵאֲמִינוּ לִי.

וְכֵן עֵינֵי שֵׁם בְּמִכְתָּב מִמוֹצְאֵי שַׁבַּת קוֹדֵשׁ י"א אֲדַר ה'תשס"ט : בְּעֵינֵי הַבַּיִת הַכְּנֻסֵת וְכו', בְּהִתְחַלָּה חֲשַׁבְתִּי שִׁיֵּצֵא מִזֶּה טוֹב וְכו', אָבֵל אַחֵר כֶּךָ שֶׁהִתְחַלַּתִּי לְרֹאוֹת שְׁמֵת־חִילִים לְזִלְזֹל לְגַמְרֵי בְּהִיכַל הַקֹּדֶשׁ קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים וְכו', וְמָה גַם מִתְחִילִים לְזִלְזֹל בְּטְבִילַת מְקוּהַ טְבִילַת עֶזְרָא וְדִי לְחַכְיָמָא, אֲזֵ הִתְחַלַּתִּי לְרֹאוֹת שִׁיד הַסֵּמ"ך-מ"ם בְּאֲמָצַע, וְלִכֵּן אֲנִי לֹא רוֹצֶה בְּשׁוֹם פְּנִים וְאֶפֶן שְׁיִלְכוּ לְמִקְוֹמוֹת אַחֲרֵים רַק לְהִתְפַּלֵּל בְּהִיכַל הַקֹּדֶשׁ, וְתִבִּין גַּם אֶת הַנְּקֻדָּה שְׁלִי.

הֵינּוּ שְׁבִאֲמַת הֵיטָה בְּהִתְחַלָּה כּוֹוֹנָתוֹ לַפְתּוֹחַ עוֹד בְּתֵי כְּנֻסַת בִּיבְנָאֵל בְּכָל שְׁכוֹנָה לְתוֹעֵלַת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַמִּתְגוֹרְרִים רַחוּק וְקִשָּׁה עֲלֵיהֶם לְהַגִּיעַ בְּכָל פֶּעַם ל"הִיכַל הַקֹּדֶשׁ" וּבִפְרֹט בְּשַׁבַּת. אֲלֹא שִׁיֵּצֵאוּ מִזֶּה כְּמָה קְלִקוּלִים וּמֵאֲזֵ בִיקֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל אֶךְ וּרְק ב"הִיכַל הַקֹּדֶשׁ".

וְכֵן כְּתֹב (אֲשֶׁר בְּנַחַל יֵט כְּסִלְיוֹ הַתְּשַׁע"ד) נָא וְנָא תַעֲשֶׂה כָּל מָה שֶׁבִּידְךָ לְבוֹא לְהִתְפַּלֵּוֹת הַקְּבוּעוֹת בְּשַׁבַּת בְּמִנְיֵן דִּיקָא בְּבֵית הַכְּנֻסַת הַגְּדוֹל, הֵן בְּקַבְלַת שַׁבַּת, וְהֵן בְּשַׁבַּת בְּבִקְרָה, וְהֵן בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, וְאֵין לְתַאֲרֵי וְאֵין לְשַׁעֲרֵי אֵל אֵיזָה טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחֵי תִזְכָּה רַק בְּזָה שֶׁתְּבוֹא אֵל הַמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה שֶׁשֵׁם הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה, כִּי בְּאֲמַת הַבַּיִת הַכְּנֻסֵת הַגְּדוֹל שְׁלָנוּ נִבְנָה רַק בְּדֶרֶךְ גַּס, וְלִכֵּן יֵשׁ לָזֶה חֵן מִיְחֻדַּת מְאֹד, שֶׁכָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּא מֵאִיפָה הַחֵן הַזֶּה? וְאֶף אֶחָד לֹא שָׁם לֵב כִּי שָׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה בְּגִלּוּי רַב

וּנְפֹלָא מְאֹד לְזָכִי הַרְאוֹת, וַיְדוּעַ שֶׁהַבַּעַל הַתְּנִיָּא זִי"ע לָעֵת זְקֵנְתּוֹ שָׁאֵל אֶת בְּנוֹ רַבִּי דָב בְּעַר זִי"ע, בְּעַר'ע בְּעַר'ע מָה אַתָּה רוֹאֶה? עָנָה וְאָמַר אָבִא אָנִי רוֹאֶה קִירוֹת וְכוּ', וְגַג וְרִיצְפָה וְכוּ', עָנָה וְאָמַר לוֹ אָבִיו הַבַּעַל הַתְּנִיָּא זִי"ע, אָנִי אֵינִי רוֹאֶה פֶה אֱלֹא אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶצְמוֹ שְׂמַחְיָה וּמְהוּה וּמְקַיִם אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה, וּמִי שְׂיִוְדַע בְּאִיזָה מְסִירוֹת נֶפֶשׁ נִבְנָה הַבַּיִת הַכְּנֻסֶת הַגָּדוֹל שְׁלָנוּ בִּיבְנָאֵל, אָזִי גַם כֵּן יִזְכֶּה לְרְאוֹת אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁשׁוּרָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַכְּנֻסֶת הַגָּדוֹל הַזֶּה, וְלִכֵּן אֲשַׁרִי מִי שְׂמַתְפַּלֵּל שָׁם בְּשִׁבְת קֹדֶשׁ, שְׁאֵז יִמְשִׁיךְ עַל עֶצְמוֹ הָאָרֶה מְשִׁכִּינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ, וַיִּתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת בְּשִׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל.

ומכל זה תבין מרחוק את גדולת וקדושת בית הכנסת "היכל הקודש" ואת גודל הזכות לבוא להתפלל שם דיקא.

חינוך !!!

בחסדי ה' מורגשת התעוררות גדולה בעניין החינוך בקרב אנשי שלומנו היקרים שמבקשים ומחפשים עצות ודרכים לחנך את ילדיהם לאמונה ויראת שמיים טהורה, על כן אמרתי להציג כאן מתוך מאמרים שזכיתי לכתוב בעניין הזה ממה שעורר אותי אדמו"ר מוהרא"ש זי"ע לכתוב למען יהיה לתועלת הכלל.

RABBI E. S. SCHIK
1129 - 42nd STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק

ר"מ "היכל הקודש"

"חסידי ברסלב"

ע"ש הצה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע

בארץ ובחו"ל

בעזה"י יום ו' ערב שבת קודש לסדר האזינו ז' תשרי ה'תש"ע

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל אליהו מאיה נ"י

לנכון קבלתי את מכתבך, אף שכתבתי לך כבר היום מכתב, אכתוב לך עוד פעם, אל תבהל משום בריה שבועולם, אתה תלמד את הילדים כמו שאתה מבין, ותחנך אותם כפי שאתה מבין, ואדרכה מכל הבעיות אתה תלמד הרבה איך להתנהג עם התלמידים ואיך תוכל לחבר עוד ספרים בענייני חינוך, כי ילדים צריכים הרבה תשומת לב, ואפילו שההורים נותנים להם מכות וכו' וכו', אתה צריך ללמד אותם שלא ידברו אף פעם על ההורים, רק אתה תלמד אותם כפי שאתה מבין, אל תבלבל את עצמך משום דבר שבועולם, ומכל שכן שאף אחד לא יגיד לך דעות, כי אתה מלמד בחסד עליון. תחזק ותחזק את אשתך ואת הבנות שלך, והקדוש ברוך הוא יעזור לך עם בן זכר השנה אם תתפלל להקדוש ברוך הוא.

המאחל לך שבת שלום וחתימה טובה

RABBI E. S. SCHIK
1129-42nd STREET
BROOKLYN, N.Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק

ר"מ "היכל הקודש"

"חסידי ברסלב"

ע"ש הרה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע

בארץ ובחול

בעזרה"י יום ב' לסדר האזינו ח' תשרי התשע"ג

שלום וברכה אל אליהו מאיה נ"י

לנכון קבלתי את מכתבך.

כן זה יצא מפי מה שאמר לך האברך נ"י, שרציתי שתכתוב פעם בחודש מור בעניני הינוך, כי אני רוצה שיצא כל חודש מגזון ברסלב עשיר מאד עם כל מיני נושאים, כי תהלה לאל יש עכשיו התעוררות בכל העולם כולו על דבר רביז"ל, ולכן גם אנחנו נתרום בגילוי ופירסום דעת הצדיק.

RABBI E. S. SCHIK
1129 - 42nd STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק

ר"מ "היכל הקודש"

"חסידי ברסלב"

ע"ש הרה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע

בארץ ובחול

בעזרה"י יום ה' לסדר פנחס י"ב תמוז ה'תשע"א

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל אליהו מאיה נ"י

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראיתי את השאלות ותשובות שלך, זה מאד מאד יפה, יעזור הקדוש ברוך הוא שתחדיר את כל הכח שלך בהתלמידים, ובפרט שזה הכיתה הגדולה, והם קרובים מאד לבנות בתים, ולכן הם צריכים הדרכה איך להתחזק בחייהם ולבנות את הבטחון עצמי שלהם. הרב הקדוש מסאטמאר זי"ע אמר פעם במסיבת מלמדים, שעבודת מלמד צריך להזית קודש קדשים, וצריך לדעת שאם בונים תלמיד אחד זה לא שמציל נפש אחד וכו', אלא מציל אוצר הנשמות, היינו כי מהתלמיד הזה עוד יצא דורות וכו', נמצא כשבונים את התלמיד בונים אוצר הנשמות ממש, ולכן תלך בנישה הזו עם התלמידים, וכוודאי תצליח.

שאלה: השאלה שלי אולי מצחיקה אבל היא מטרידה אותי רבות. כמעט בכל סעודה בה אני מגישה תבשילים בריאים, הבן שלי (בן שמונה) מסרב לאכול בטענה "אין לי מקום בבטן". אבל כשאני מוציאה ממתקים לאחר הסעודה לפתע יש לו מקום בבטן... והוא ממש מתחנן שאתן לו. וכשאני שואלת "אבל מקודם לא היה לך מקום בבטן?" אז הוא משיב "נכון, אבל עכשיו יש לי". וכך זה הולך כמעט תמיד. מה דעתך? האם צריך לחנך אותו לומר את האמת?

תשובה: עליך לשמוח שיש לך בן שנוהג כפי שהגמרא אומרת. במסכת מגילה (דף ז:) מסופר על אביו שאכל סעודה גדולה בפורים מכל מיני תבשילים והיה משוכנע שהוא כבר שבע. אחר כך הביאו את הקינוח שהיה מאכל מתוק ועל כך אמר אביו "רווחא לבסימא שכיח" ופרש"י: "רווח מצוי לדבר המתוק בתוך המעיים".

הרי שזו גמרא מפורשת שגם מי שבטנו מלאה, מגלה לפתע שיש לו רווח ומקום במעיים בשביל דברים מתוקים. הרי שבנך לא רק שאומר את האמת אלא שממש כיוון לדברי חכמינו הקדושים! יעזור הקב"ה שיגדל ויהיה תלמיד חכם אמיתי!

יחד עם זאת, אם הילד מתלונן על "כאבי בטן" ראוי להתייחס לכך ברצינות משום שלפעמים הוא סובל מאיזו בעיה שיש לטפל בה כגון תולעים וכו'.

ולעצם השאלה – תמיד אפשר לומר מראש: "את הממתקים אחלק רק למי שמסיים לאכול" ולאחר מכן – עימדי על כך. עקביות וכללים ברורים מועילים מאד לחינוך הילדים. במידה והילד יפגין כעס ותסכול על שאינו מקבל ממתק, תמיד תוכלי לומר לו: "זה הכלל – מסיימים לאכול את הארוחה ורק לאחר מכן מקבלים ממתק. תסיים ותקבל". אפשר לחזור על כך מספר פעמים ואם הוא ממשיך לבכות הניחי לו שיבכה. לבסוף הוא יחדל ויבין שטוב יותר לציית להוראות.

בהצלחה...

פירוש על מסכת חגיגה כפי ההקדמות שזכינו לקבל מכ"ק אדמו"ר מוהרא"ש זי"ע

כתוב אחד אומר שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות.

הרה"ק מאפטא זי"ע אומר (אוהב ישראל פרשת וישב) : נמצא כי בזמן הזה היינו אחר חורבן הבהמ"ק נחסרו ב' כנפים. והנה איתא בכהאר"י זללה"ה. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אינון שית תיבין נגד שית גדפין. נמצא בזמן הזה שחסר ב' גדפים כנ"ל. חסר גם כן ב' תיבין מאלו ששה תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הנ"ל. ואמר מורי הרב הקדוש כו' מ' אלימלך זללה"ה. ששני תיבות החסרים הם כבוד מלכותו. ולזה אנחנו מבקשים ומתפללים להשם יתברך בתפלת מוספים של יום טוב גלה כבוד מלכותך עלינו ע"כ דברי קדשו. ואני אומר שהשני תיבות אשר הם חסרים מזמן החורבן בהמ"ק הם לעולם ועד וכו', ועיין שם שמבאר את דבריו.

ולעניות דעתי אפשר לומר שהשתי תיבות החסרות הם 'ברוך שם' דיקא ויתבאר על פי דברי רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' ס"ז) : וזה בחינת ההעלמה, שנתעלם היופי והפאר של כל העולם. כי יש צדיק, שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם כולו, בבחינת (בראשית ל"ט) : "ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה", בחינת (תהלים מ"ח) : "יפה נוף משוש כל הארץ". כי זה הצדיק האמיתי שהוא בחינת יוסף, הוא ההידור והיופי של כל העולם, וכשזה היופי והפאר נתגלה בעולם, דהינו כשזה הצדיק, שהוא היופי של כל העולם, נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העינים של העולם. שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיופי של העולם, דהינו שמתקרב אליו ונכלל בו, נפתחין עיניו ויכול לראות וכו' כי כשזה הצדיק נתגלה ונתפרסם בעולם, זה בחינת 'שם', דהינו שנתפרסם ויש לו שם בעולם, ובתוך זה השם של הצדיק האמת מלובש ומשותף שמו יתברך, כי 'שמו משותף בשמנו'. נמצא כשנתגדל שם הצדיק, נתגדל שמו יתברך, וכל מה שנתגדל יותר שם הצדיק, נתגדל יותר שמו יתברך, כביכול, כי שמו משותף בשמנו כנ"ל.

ומחמת שלעת עתה יש הסתרות על שמו של הצדיק, וביותר מאז שנחרב בית המקדש, על כן נחסרו אלו השני כנפיים כנגד שתי התיבות 'ברוך שם' כי ה'שם' שהוא שמו של הצדיק כנ"ל אינו ברוך ומבורך לעת עתה אלא בהעלמה. יעזור הקב"ה שנזכה לראות בהגלותו והיו עיניך רואות את מוריך, אכי"ר.

נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי וכו' מהיכן נפק מזיעתן של חיות. ולהיכן שפיך אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב על ראש רשעים בגיהנם וכו' עמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור והן הן עזי פנים שבדור.

מכאן שהעזי פנים יסבלו גיהנם כי עליהם נשפך נהר דינור בגיהנם. וזה שאמר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' כ"ב) שאברהם אבינו החליף את עונש הגיהנם בשיעבוד מלכויות אך עונש העזות נשאר בגיהנם, כי "עז פנים לגיהנם".

והוא מוכן מאד משום שמי שלא מוכן לכופף את עצמו ולהתרצות לסבול עול מלכויות הרי זו עזות פנים כנגדו יתברך שכך סיבב. על כן צריך להרגיל את עצמו לקבל באהבה כל מה שנעשה עמו ולא לבעוט ביסורין ח"ו כי יצטרך לסבול גיהנם לפי בחינתו. וזה שאומר רבנו ז"ל בספר המידות (המתקת דין ח"ב סעי' ח) : 'מי שבועט ביסורין כאלו אומר לאל סור ממני', כי ה' יתברך חשבה לטובה לפוטרו מהגיהנם והוא מבעט ח"ו.

ובפרטיות יש לומר שלכל אדם יש בחי' מלכות כמו שאומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' נ"ו) והעיקר מה שמנהיג את אנשי ביתו. אך אם יש לאדם אשה שאינה מתרצת לו ואינה מקבלת את מלכותו נמצא שבחי' המלכות שלו בשעבוד והוי שעבוד מלכויות.

ומי שאינו מתרצה בזה אלא יוצא למלחמה וכו' בעזות וכו' אז כבר עכשיו יש לו גיהנם וכמו שאמר שלמה המלך : "ומוצא אני מר ממות את האשה", וכל שכן אחר כך שיסבול מה שיסבול מחמת עזותו. אך מי שנוהג בשפלות וכמו שאמרו (מדרש תהלים מזמור ק"א, תנוד"א זוטא פ"ד) שאדם צריך להיות עלוב בתוך ביתו, ומתרצה וסובל את הכל ונוהג בחכמה גדולה, אזי אינו רואה פני גיהנם וכמו שאמרו (עירובין מא:) על מי שיש לו אשה רעה שאינו רואה פני גיהנם, דהינו שעוד בחיים חיותו חי בטוב כי שמח בחלקו ומחייה את עצמו, וכל שכן אחר כך אין קץ לשכרו, והבן.

דף יד.

אלו תלמידי חכמים שמקמטין את עצמן משינה על דברי תורה בעולם הזה, הקב"ה מגלה להם סוד הנהר לעולם הבא (לפי גירסת הב"ח).

זה שאמר רבנו ז"ל על עצמו : 'אני נהר המטהר מכל הכתמים', וכן אמר שהעניין שלו הוא סוד. ואלו תלמידי חכמים שקימטו עצמן בעולם הזה על דברי תורה והיתה כוונתם באמת, על כן יזכו להשיג את הסוד של רבנו ז"ל, בחי' הנהר המטהר כנ"ל, לעולם הבא.

כתוב אחד אומר כרסיה שביבין דנור וכתוב אחד אומר עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב. לא קשיא אחד לו ואחד לדוד כדתניא אחד לו ואחד לדוד דברי רבי עקיבא אמר לו רבי יוסי הגלילי עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול אלא אחד לדין ואחד לצדקה. קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה תא שמע אחד לדין ואחד לצדקה דברי רבי עקיבא אמר לו רבי אלעזר בן

עזריה עקיבא מה לך אצל הגדה כלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות. אלא אחד לכסא ואחד לשרפרף, כסא לישב עליו שרפרף להדום רגליו שנאמר השמים כסאי והארץ הדם רגלי.

צריך להבין איך יתכן לומר על ר' עקיבא שעשה שכינה חול והלא היה בקי בסתרי תורה והיחיד שנכנס לפרדס בשלום ויצא בשלום כמבואר בגמרא להלן. וכן אמרו (ילקוט חקת רמז תשנט) : 'אמר רבי אחא דברים שלא נגלו לו למשה נגלו לרבי עקיבא שנאמר וכל יקר ראתה עיני זה רבי עקיבא'. ומה שייך לומר עליו שעושה את השכינה חול, הלא זהו בחי' של המגלה פנים בתורה שלא כהלכה ח"ו אשר אין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין צט.), ומה שייך לחשוד בזה את ר' עקיבא.

(ב) עוד קשה שלפי דברי הגמרא ר' עקיבא אכן חזר בו וקיבל את דבריו של ר' יוסי הגלילי וצריך להבין מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר.

(ג) כשאמר ר' עקיבא אחד לדין ואחד לצדקה כדברי ר' יוסי הגלילי, דחה אותו ר' אלעזר בן עזריה ואמר 'מה לך אצל הגדה כלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות'. וצריך ביאור מדוע שוב דחו את דבריו של ר' עקיבא בביאור הפסוק הזה ובפרט שר' אלעזר בן עזריה לא נתן טעם לדחייתו.

(ד) 'מה לך אצל הגדה' אינו מובן שהרי אמרו (ירושלמי שקלים פ"ה ה"א) : על הפסוק "לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל" – 'זה ר' עקיבא שהתקין מדרש ההלכות והגדות'. הרי שהיה בקי בהגדות והעמידן על תיקונם ומה שייך לומר לו 'מה לך אצל הגדה'.

(ה) לאחר כל הדחיות שדחו את ר' עקיבא, נראה שהגמרא סוברת כמוהו. שהרי בתחילת המאמר הזה הקשתה הגמרא משני פסוקים שנראים כסותרים זה את זה ותירצה 'לא קשיא אחד לו ואחד לדוד' והביאה ראיה מהברייתא שכך סובר ר' עקיבא. ואף שר' יוסי הגלילי הקשה עליו, ושוב דנה הגמרא האם קיבל ר' עקיבא את דבריו. אך סוף סוף רואים שכשהיה קשה לגמרא יישוב המקראות הללו, היה התירוץ אחד לו ואחד לדוד והוא כדברי ר"ע בבריתא וכנ"ל. ומזה נראה שאכן פירוש הפסוקים כך הוא וצריך ביאור מפני מה דחו ר' יוסי הגלילי וראב"ע את דברי ר"ע.

(ה) שאלת הגמרא 'קיבלה מינה או לא קיבלה מינה' צריך ביאור.

ויתבאר על פי דברי רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' כ"ב) שַׁיֵּשׁ בְּכָל דְּרָגָא וְדָרְגָא וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם בְּחִינַת נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע, כִּי כָּל אֶחָד לְפִי מְדַרְגָּתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְעֻשָׁה, בְּחִינַת תּוֹרָה, הֵינּוּ הַנְּגֻלוֹת לוֹ, וּבְחִינַת נִשְׁמָע, שְׁהִיא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת, בְּחִינַת תְּפִלָּה. כִּי מִי שֶׁבָּא לְמְדַרְגָּה גְבוּהָ מְהֻרָאשׁוּנָה, אֲזִי נְעֻשָׁה מִה'נִשְׁמָע' שְׁלוֹ בְּחִינַת נְעֻשָׁה, וְאֲזִי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמָע אַחֲרָת, וְכֵן מְדַרְגָּא לְדָרְגָא, וְכֵן כָּל אֶדָם לְפִי מְדַרְגָּתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע. וְכֵן בְּכָל עוֹלָם יֵשׁ בְּחִינַת נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע, כִּי מֵה שֶׁהוּא לְהָעוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת נִשְׁמָע הוּא לְעוֹלָם הַגְּלִילִים בְּחִינַת נְעֻשָׁה, וְיֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת נִשְׁמָע גְבוּהָ מְמַנּוּ, וְכֵן מְעוֹלָם לְעוֹלָם.

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ (עֲבוּדָה זָרָה י"ט) מִתְחַלֵּה תּוֹרַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, "הַנִּסְתָּר לֵה' אֶלְקֵינוּ", וְאַחֲרֵי-כֵן כְּשֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה גְבוּהָ מִמֶּנָּה, נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ, שֶׁנַּעֲשֶׂה מִה' נִשְׁמָע' נַעֲשֶׂה', שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְהַנְּגִלַת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ".

וְזֶה (דְּבָרִים כ"ט) : הַנִּסְתָּר לֵה' אֶלְהֵינוּ זֶה בְּחִינַת 'נִשְׁמָע', וְהַנְּגִלַת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ זֶה בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שִׁילֵף מִדְרָגָא לְדְרָגָא, שֶׁיְכוּא לְעוֹלָם שִׁיְהִי מִה' נִשְׁמָע' נַעֲשֶׂה'. וְזֶה : לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה ; דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הֵם דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמְצוּה, כְּגוֹן 'וַיְדַבֵּר' פּנ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'נִשְׁמָע' פּנ"ל, יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה'. וְזֶהוּ : עַד עוֹלָם, שִׁילֵף מִדְרָגָא לְדְרָגָא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם, לַעֲשׂוֹת לַעֲשׂוֹת דִּיקָא, בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת ; דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמְצוּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּסְתָּרוֹת, בְּחִינַת 'נִשְׁמָע' פּנ"ל, יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', בְּחִינַת נְגִלוֹת פּנ"ל.

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם שִׁילֵף מִדְרָגָא לְדְרָגָא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם, עַד שִׁיזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לְבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע גְבוּהָ יוֹתֵר, שִׁיְהִי נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת 'נִשְׁמָע', בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמְצוּה, בְּחִינַת תּוֹרַת ה', יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', בְּחִינַת נְגִלָה, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, וַיְהִי לוֹ בְּחִינַת 'נִשְׁמָע' וְכוּ' גְבוּהָ יוֹתֵר. וְכֵן בְּכָל פַּעַם יִלֵּף מִדְרָגָא לְדְרָגָא וּמִמְעַלָּה לְמַעְלָה, עַד שֶׁיְכוּא בְּרֵאשִׁית נִקְדַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הָאֲצִילוֹת. וְשֵׁם יֵשׁ גַּם-כֵּן בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, וּבְחִינַת 'נִשְׁמָע' שִׁישׁ שֵׁם הוּא תּוֹרַת ה' בְּאֵמֶת, כִּי בְּכָל עוֹלָם וְדְרָגָא תּוֹרַת ה' הִיא רַק בְּשֵׁם הַמְּשָׁאֵל, כִּי רַק מִחֲמַת שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ נִקְרָא תּוֹרַת ה', וּכְשֶׁבָא לְשֵׁם נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ. אִךְ בְּחִינַת ה' נִשְׁמָע' שֶׁבְּתְּחִלַּת הָאֲצִילוֹת הִיא תּוֹרַת ה' בְּאֵמֶת, כִּי אֵין גְבוּהָ מִשֵׁם רַק תּוֹרַת ה' מִמֶּשׁ.

וְאַחֲרֵי-כֵן כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוּף, אֲזִי ה' נַעֲשֶׂה' הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מִמֶּשׁ, וְה' נִשְׁמָע' הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה'. כִּי יֵשׁ תּוֹרַת ה', כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (יְרוּשָׁלַיִם בְּפוּרִים וְרֵאשׁ הַשָּׁנָה) : 'אֲנִי קִיַּמְתִּיהָ תְּחִלָּה', וְכְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ (בְּסוּטָה י"ד) : 'הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַבֵּישׁ עֲרָמִים וּמְבַקֵּר חוֹלִים' וְכוּ', וְכֵן אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (בְּרִכּוֹת ו) : 'מִנִּין שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנִיחַ תְּפִלִּין' וְכוּ'. וְכֵן יֵשׁ תְּפִלַּת ה', כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ, רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (שֵׁם ז) : מִנִּין שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְתַפְּלֵל? שֶׁנֶּאֱמַר : 'וְשִׁמְחֵתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי'. נִמְצָא שִׁישׁ תּוֹרַת ה' וְיֵשׁ תְּפִלַּת ה'. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַכְּלִיל בְּאֵין-סוּף, אֲזִי תּוֹרָתוֹ הוּא תּוֹרַת ה' מִמֶּשׁ וּתְּפִלָּתוֹ הוּא תְּפִלַּת ה' מִמֶּשׁ, עֵי"שׁ הֵיטֵב.

וְאוֹמֵר רַבּנוּ ז"ל (לְקו"מ ח"א סי' רמ"ג) שִׁישׁ צְדִיק גְּדוֹל מְאֹד, שֶׁאֵין הָעוֹלָם יְכוּל לְסַבֵּל קִדְשָׁתוֹ, עַל-כֵּן הוּא מְתַעַלֵּם מְאֹד, וְאֵין רוֹאִים מִמֶּנּוּ שׁוֹם קִדְשָׁה וּפְרִישׁוֹת יְתָרָה, זֶה מִחֲמַת גְּדוֹל קִדְשָׁתוֹ מְאֹד. וְזֶה בְּחִינּוֹת 'כָּל הַשִּׁירִים קִדְשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קִדְשׁ קִדְשִׁים' (יְדִים פָּרָק ג), נִמְצָא שֶׁשִּׁיר הַשִּׁירִים הוּא קְדוּשׁ מְאֹד יוֹתֵר הַרְבֵּה מִכָּל הַסְּפָרִים, וְהֵנָּה מְצִינוּ שֶׁשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, עָלִיו הַשְּׁלוֹם, חִבֵּר שְׁלֹשָׁה סְפָרִים : מְשָׁלִי, קִהְלַת וְשִׁיר הַשִּׁירִים, וּבְאֵמֶת מְשָׁלִי וְקִהְלַת הֵם כְּלָם מְלֵאִים מוֹסֵר וְיִרְאָת שָׁמַיִם מְאֹד. וּמְצִינוּ בְּהֵם תְּבוּת קִדְשָׁה וְטְהָרָה כְּמֵה פְּעָמִים, אֲבָל בְּשִׁיר הַשִּׁירִים אֵינוֹ נִמְצָא תְּבוּת קִדְשָׁה וְטְהָרָה כָּלָל, פּוֹק עֵינַי וְתִשְׁפַח, שֶׁבְּכָל סֵפֶר שִׁיר

הַשִּׁירִים אֵין נִמְצָא שָׁם בְּכָל הַסֵּפֶר שׁוֹם תְּבוּת קִדְשׁ וְטָהוֹר. וְזֶה מִחֲמַת גְּדֹל עֲצָם קִדְשָׁתוֹ
אֵינָם רוֹאִים שָׁם שׁוֹם קִדְשָׁה. עַל-כֵּן אֵינוֹ נִמְצָא שָׁם תְּבוּת קִדְשָׁה וְטָהָרָה כָּלֵל.

וכל זה הוא בחי' דוד המלך שמכל הצרות והיסורין שעברו עליו תמיד ברח אל הקב"ה ושר
שירות ותשבחות, עד שעל ידי זה נכלל לגמרי בו ית' ולכן ספר תהלים שחיבר מחולק
לחמשה חלקים כנגד חמשה חומשי תורה. כי זכה לתורת ה' על ידי הדיבורים שדיבר אליו
ית' בעת הצרות שעברו עליו.

וכן ר' עקיבא גם הוא זכה לזה ולכן תורה שבעל פה נקראת על שמו וכמובא בעשרה
מאמרות וכמו שאמרו (סנהדרין פו) : 'סתם מתניתין רבי מאיר סתם תוספתא רבי נחמיה
סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי רבי שמעון וכולהו אליבא דרבי עקיבא', הרי שכל תורה
שבעל פה אליבא דר"ע.

ועל כן דיקא ר' עקיבא הוא זה שאמר (ידים פ"ג מ"ה) שאין כל העולם כלו כדאי כיום
שניתן בו שיר השירים לישראל שכל כתובים קדש ושיר השירים קודש קדשים. כי ר"ע
הוא בחי' הצדיק הזה שאין העולם יכול לסבול קדושתו ועל כן הוא מתעלם מאד שזה בחי'
שיר השירים וכמובא בדברי רבנו ז"ל הנ"ל.

וזה שהראה הקב"ה למשה את רבי עקיבא ואיך שסורקין את בשרו במסרקות ברזל ושאל
'זו תורה וזו שכרה? !' והשיבו הקב"ה 'שתוק! כך עלה במחשבה תחילה' (מנחות כט:).

והסביר ר' נתן ז"ל (לקוה"ל ערבית הלכה ד') כי רבי עקיבא הוא מהצדיקים שהקב"ה
מתנהג איתם כפי שעלה ברצונו לברוא את העולם במידת הדין שעל ידי זה זוכים למה
שזוכים אשרי להם! שזה אומרו 'שתוק, כך עלה במחשבה תחילה' הינו שעם רבי עקיבא
התנהג כפי שעלה במחשבתו תחילה לברוא את העולם במידת הדין, עד כאן דבריו
הקדושים.

ומעתה מובן מאד מה שפירש ר' עקיבא בפסוקים הללו שכתוב אחד אומר כרסיה שביבין
דנור וכתוב אחד אומר עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב. ואמר שכסא אחד להשם יתברך
וכסא אחד לדוד. כי ר' עקיבא ידע את גודל קדושתו של דוד המלך שעברו עליו צרות
ויסורין ואף על פי כן לא נשבר אלא מסר את נפשו אליו ית' ושר שירות ותשבחות. כי גם
עליו בעצמו עברו צרות משונות רח"ל ובכל זאת חיזק את עצמו וברח אל הקב"ה.

לכן דיקא ר' עקיבא אמר שכסא אחד להשם יתברך וכסא אחד לדוד כי לגודל קדושתו של
דוד המלך שביטל את עצמו מכל וכל, בודאי שראוי להושיבו לידו ית' כי זכה להיכלל בו
עד שתורתו היא תורת ה' ותפלתו היא תפלת ה'. והוא כעין מה שנעשה בעולם הזה
שאומרים חכמינו הקדושים (סוטה יג) על ארונו של יוסף הצדיק : 'כל אותן שנים שהיו
ישראל במדבר היו שני ארונות הללו אחד של מת ואחד של שכינה מהלכין זה עם זה והיו
עוברין ושבין אומרים מה טיבן של שני ארונות הללו. אמרו אחד של מת ואחד של שכינה.
וכי מה דרכו של מת להלך עם שכינה. אמרו קיים זה כל מה שכתוב בזה'. הרי שכבר

בעולם הזה הוליוו ארון ליד ארון כעין כסא ליד כסא משום שגם על יוסף הצדיק עבר מה שעבר צרות ויסורין ואף על פי כן דיבק את עצמו בו ית'.

ולכן פירש ר' עקיבא שאותו כסא שישנו ליד כסאו ית' שייך לדוד המלך ולהולכים בדרכו עד שמוסרים את עצמם לגמרי אליו ית'. וזה שאנו מוצאים (פסחים כב:) שר' עקיבא דרש "את ה' אלקיך תירא" – לרבות תלמידי חכמים. כי רק ר' עקיבא יכול היה לדרוש את הריבוי הזה לגודל השגתו מהו תלמיד חכם, הצדיק האמת.

ואומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' א') פי כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב לְדַבֵּר בְּחִבְרוֹ, זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹמָא דְדִינָא, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְדָן אֶת חִבְרוֹ. וְצָרִיף לְזִהַר מְזֵה מְאֹד, וְלִהְסֹתְפֵל עַל עֲצָמוֹ הַיֵּטֵב אִם הוּא רְאוּי לְזֶה לְשֹׁפֵט אֶת חִבְרוֹ, "כִּי הַמְּשֹׁפֵט לְאֱלֹקִים הוּא". כִּי רַק הוּא יִתְבָּרֵךְ לְבִדּוֹ רְאוּי לְשֹׁפֵט אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (אָבוֹת פְּרָק ב) : 'אֵל תְּדִין אֶת חִבְרֶךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמְקוֹמוֹ' וּמִי הוּא שֶׁיִּכּוֹל לִידַע וְלִהְגִיעַ לְמְקוֹם חִבְרוֹ, כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה, וַיֵּצֵא, פְּרָשַׁת סַח) , וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מְקוֹם אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל פֶּן הוּא לְבִדּוֹ יִתְבָּרֵךְ יְכוֹל לְדוֹן אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעַל הַרְחָמִים, וּבְוִדָּאֵי הוּא מְקַיֵּם בְּנוֹ: 'הֲוִי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת' (אָבוֹת פְּרָק א) .

וְאָנוּ רוֹאִין רַחֲמָנוּתוֹ בְּמָה שֶׁקָּבַע לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי זֶה הוּא חֹסֵד גָּדוֹל, כִּי אֵיף הֵינּוּ מְרִימִין פְּנֵינוּ לְבַקֵּשׁ כְּפָרָה מֵאֲתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-כֵּן עָשָׂה עִמָּנוּ חֹסֵד וְקָבַע יוֹם הַדִּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁאֵז כְּבִיכּוֹל הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ מְבַקֵּשׁ כְּפָרָה, בְּבַחֲיִנַת: 'הִבִּיאוּ עָלַי כְּפָרָה', הַנֶּאֱמָר בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (חולין דף ס: שְׁבוּעוֹת ט) , וְעַל פֶּן אֵין לָנוּ בּוֹשָׁה בַּיּוֹם הַדִּין לְבַקֵּשׁ כְּפָרָה, מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ מְבַקֵּשׁ אֵז כְּפָרָה, כְּנ"ל. גַּם עַל-יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל בָּא לְיַדֵּי זֶה שֶׁיִּצְטָרֵף לוֹמַר: הִבִּיאוּ עָלַי כְּפָרָה הֵינּוּ שֶׁעָשָׂה דְבַר שֶׁהֲצָרָה לְהִתְחַרֵּט עָלָיו וְלוֹמַר: הִבִּיאוּ עָלַי וְכוּ' עַל-כֵּן אֵין לָנוּ בּוֹשָׁה לְבּוֹא לְפָנָיו בְּחִטָּאֵינוּ לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם כְּפָרָה וְלְהִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶם, כִּי גַם הוּא יִתְבָּרֵךְ עָשָׂה דְבַר שֶׁהֲצָרָה לְהִתְחַרֵּט עָלָיו כְּנ"ל. נִמְצָא, שֶׁאָנוּ רוֹאִין גְּדֹל רַחֲמָנוּת שְׁלוֹ, עַל-כֵּן הוּא לְבִדּוֹ יִתְבָּרֵךְ רְאוּי לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ יוֹדַע מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כָל הַמְּקוֹמוֹת הֵם אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ כְּנ"ל. וּמִי שֶׁאֲוַחַז בְּבַחֲיִנַת כְּסֵא הַכְּבוֹד, בְּבַחֲיִנַת שְׂרָשֵׁי הַנְּשֻׁמוֹת, הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּבַחֲיִנַת (שְׁמוֹאל-א ב) : "וְכִסֵּא כְבוֹד יִנְחִילֵם, כִּי לֵה' מְצוּקֵי אֶרֶץ וַיִּשֶׁת עֲלֵיהֶם תְּבַל". דִּהֵינּוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת כְּסֵא הַכְּבוֹד, שְׂרָשֵׁי הַנְּשֻׁמוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת: 'וַיִּשֶׁת עֲלֵיהֶם תְּבַל' וְעַל פֶּן הוּא יְכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּנ"ל, וְכוּ' עֵי"שׁ הַיֵּטֵב.

וּמוֹבֵן הַיֵּטֵב שֶׁהַצְדִּיק שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יֵת' וְאוּחַז בְּבַחֲי' כְּסֵא הַכְּבוֹד, גַּם הוּא יְכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְלְדוֹן אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי בּוֹדָאֵי יְדוּנָם לְכַף זְכוּת. וְעִיקַר הַדְּבַר הוּא מַחֲמַת שְׁעָלָיו בְּעֲצָמוֹ עֵבֶר בְּזֵה הָעוֹלָם מֵהַ שְׁעֵבֶר צְרוּת וְיִסּוּרִין, מְרִירוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת וְלִכֵּן הוּא מִבֵּין הַיֵּטֵב מֵהַ עוֹבֵר עַל בְּנֵי אָדָם וּמְדוּעַ נִפְלוּ לְהִיכֵן שֶׁנִּפְלוּ. וְכֵן הַבְּטִיחַ אֲדָמוֹ"ר נְרוֹ יֵאִיר שְׁמִי שִׁיבּוֹא עַל הַצִּיּוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁלוֹ הוּא לֹא יִתֵּן לְבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה לְלַמַּד עָלָיו חוֹב. וְסִיִּים : 'אֲנִי יוֹדַע הַיֵּטֵב מֵהַ שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּזֵה הָעוֹלָם וְלִכֵּן לֹא אֲתֵן לְבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה לְלַמַּד חוֹב'.

וכל זה עבר על דוד המלך שסבל צרות ויסוריין כל ימי חייו ואף על פי כן תמיד ברח אל הקב"ה ושר שירות ותשבחות. לכן הוא אחז בכסא הכבוד והוא זה שיכול לדון את כל אחד. ומעתה מובנים מאד דברי ר' עקיבא שאמר כסא אחד לו יתברך וכסא אחד לדוד. כי דוד המלך אחז בכסא ולכן גם הוא יכול לדון וכנ"ל.

אך ר' יוסי הגלילי הוכרח לחלוק על ר' עקיבא וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' רמ"א) : שפשיש דינים, חס ושלום, אָזי המדת הדין הִיָּה מְכֻלָּה אֶת הָאָדָם, חס ושלום, אָבֵל המדת הדין אין לה פח לכלות לגמרי, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (סוטה ט) : 'חֲצִי פְלִים וְהֵם אֵינָם פְּלִים', אָבֵל הָאָדָם יֵשׁ לוֹ פֶּחַ לְכֻלּוֹת לְגַמְרֵי אֶת חֲבֵרוֹ, חס ושלום, וְעַל פֶּן כְּשֵׁיִשׁ דִּינִים עַל אָדָם אֶחָד, חס ושלום, וּבָא אָדָם אַחֵר וְעוֹמֵד וְחוֹלֵק עָלָיו, אָזי מדת הדין מְסַתֵּלֵק מִמֶּנּוּ, כִּי הֵם רוֹצִים יוֹתֵר שְׂיִנְקֵם בּוֹ הָאָדָם, כִּי יֵשׁ לוֹ פֶּחַ כְּנִ"ל, עַל-פֶּן מִי שֶׁהוּא צָדִיק גָּדוֹל וּמְשֻׁגָּיֵחַ בְּתִקּוּן הָעוֹלָם, הוּא חוֹלֵק לְפַעְמִים בְּכוֹנֵה עַל צָדִיק אֶחָד כְּדִי לְסַלֵּק מִעָלָיו מֵדַת הַדִּין כְּנִ"ל, כִּי יִסְמְכוּ עָלָיו שֶׁהוּא יִנְקֵם יוֹתֵר, אָבֵל אַחֵר-כֶּן הוּא עוֹשֶׂה בְּרַחֲמִים וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה יְסוּרִים לְאוֹתוֹ הַצָּדִיק.

כי על ר"ע היתה מידת הדין מתוחה מאד כי איתו הלך הקב"ה כפי המחשבה הראשונה לברוא את העולם במידת הדין וכנ"ל. ולכן כשגילה את גדולת הצדיקים שמוסרים את נפשם אליו עד שאמר שממש מושיבים אותם ליד הקב"ה, הוכרח ר' יוסי לחלוק עליו כדי לסלק ממנו את מידת הדין שלא תתקנה בו ולכן הקשה : עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול. ופרש"י : 'להושיב אדם בצדו'. ובאמת אינו קשה כלל כי אלו הצדיקים נכללים לגמרי בו ית' וכנ"ל (א).

ועל זה שאלה הגמרא 'קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה'. ועיקר הכוונה היא האם ר' עקיבא קיבל מר' יוסי את העצה שלא לפרסם את גדולת הצדיקים הללו כדי שלא לעורר על עצמו את מידת הדין, או שמא לא קיבל ממנו. והוכיחה הגמרא מבריתה שכן קיבל ממנו : 'תא שמע אחד לדין ואחד לצדקה דברי רבי עקיבא'.

אך על זה אמר לו רבי אלעזר בן עזריה : 'עקיבא מה לך אצל הגדה כלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות'. כי ר' אלעזר בן עזריה ידע שבודאי הפירוש האמיתי של הפסוקים הללו הוא כפי שפירש ר' עקיבא – אחד לו ואחד לדוד. אך טוב יותר אילו ר' עקיבא לא יכניס את עצמו כלל לביאור פסוקים כאלו העוסקים בסתרי נסתרות אלא בפשטי התורה ובהלכות חמורות כנגעים ואהלות. כי ההלכות הללו שייכות לעולם הזה כגון מה הדין אם מת מונח בבית ויש אוהל או נגע צרעת כי תהיה באדם וכו'. ובזה לא תתעורר מידת הדין על ר"ע ולא יתקנאו בו.

ולכן פירש ר' אלעזר בן עזריה את הפסוקים הללו : 'אלא אחד לכסא ואחד לשרפרף. כסא לישב עליו שרפרף להדום רגליו שנאמר השמים כסאי והארץ הדם רגלי'. והוא רמז על ר' עקיבא וחביריו, כי הכסא הוא בחי' השמים וכמ"ש "השמים כסאי", וזה סובב עליו ית'. והשרפרף הוא בחי' הצדיקים שנמצאים פה בעולם הזה ועליהם שורה הקב"ה וכמו שאמרו

שהצדיקים הם מרכבתו של מקום (עיין ברש"י בראשית י"ז ובב"ר פמ"ז). ובזה רימז לר"ע שכל זמן שהוא בעולם הזה עליו להישמר מאד ממידת הדין המתוחה עליו ולכן עליו לעסוק יותר ויותר בדינים הנוגעים לעולם הזה כנגעים ואהלות אולי יוכל להימלט ממידת הדין. וזה מדוקדק היטב בדבריו: 'שרפרף להדום רגליו', הינו הצדיקים הללו שהם בחי' שרפרף ומרכבה אליו ית', הם צריכים לעסוק בענייני הארץ הגשמית שהיא הדום רגליו וכמ"ש 'והארץ הדם רגליו'. אך צא וראה (ברכות סא:) מה עלתה לאותו חסיד לבסוף, זכותו תגן עלינו, אמן.

(א) ובזה יובן מה שאמרו בברכות (כז:) במעשה מאותו תלמיד ששאל "תפלת ערבית רשות או חובה" וכו' וביקשו למנות את ר' עקיבא נשיא אלא שלא היתה לו זכות אבות, עיי"ש. והנה רבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"ב סי' ס') שבאמת רבי עקיבא הוא רבי גדול כזה שיש לו חסדים מצד עצמו ואין צריך לזכות אבות כלל. ולכאורה קשה לפי זה מדוע באמת לא מינוהו לנשיא. אך הוא כנ"ל, שדיקא מחמת גדולתו היה ההכרח לחכמים לחלוק עליו ולומר שאין לו זכות אבות ובכך לסלק ממנו את מידת הדין. וכן תמצא בעוד מקומות שחלקו עליו ודיברו כנגדו בלשון קשה, הכל מהטעם הנ"ל.

לא אהיה חובש – לא הייתי מחובשי בית המדרש וכו' הוה ליה למימר גמר ושכח כו'.

המפרשים דייקו מכאן שבושה גדולה יותר לומר שלא למד כלל מאשר למד ושכח. והוא משום שעיקר מזון הנפש הוא התורה הקדושה וכמו שאמרו לפני כן: 'בביתי אין לחם ושמלה – שאין בידי לא מקרא ולא משנה' וכו' שהם מזונא דנשמתא, בחי' לחם.

ואומר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סי' ע"ו) שהעיקר ללמוד ואפילו שישכח כי למעלה יזכירו אותו כל מה שלמד. וכן פירש במעבר יבק (שפתי רננות פכ"ו) את מאמרם ז"ל: 'לגרוס והדר לסבור' – לגרוס בעולם הזה ולסבור לעולם הבא כי שם יסבירו לו הכל.

לכן אם היה אומר שלמד ושכח אינה בושה גדולה כל כך כי מה בכך הלא יזכירו לו למעלה. ואף שכרגע אינו יכול להשיב את שואליו דבר וללמד מה שביקשו ממנו – 'דברים שבני אדם מתכסים כשמלה ישנן תחת ירך', אך על כל פנים את נפשו הציל כי למעלה יזכירו לו את הכל.

מה שאין כן אם לא ללמד כלל אזי היא בושה מכופלת שגם לא ידע מה להשיב לשואליו בעולם הזה, וגם בעולם הבא לא ידע כלל, והבן.

דף יד:

ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה מהלך בדרך ור' אלעזר בן ערך מחמר אחריו וכו' מיד ירד רבן יוחנן בן זכאי מעל החמור ונתעטף וכו' אמר לו רבי מפני מה ירדת מעל החמור אמר אפשר אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור וכו'.

ר' נתן ז"ל אומר (לקוה"ל פדיון פטר חמור הלכה א') שעיקר השלמות להכניע את החמור שיהיה נכנע תחת הקדושה וכו' עיין שם באורך וברוחב.

ועל כן רכב רבן יוחנן בן זכאי על החמור דיקא וכן מובא כמה מעשיות בגמרא ובזוהר מחכמים אשר רכבו על החמור כדי להכניעו ולהכניסו תחת הקדושה. אך כשבא לשמוע במעשה מרכבה אשר הוא תכלית מדרגה העליונה בגילוי אלקות, בחי' תורה דעתיקא סתימאה אשר תתגלה לעתיד לבוא (זוהר בהעלותך קנ"ב) ולית שמאל ולית עושר תמן (שם נשא קכ"ט) רק הכל ביטול אל האין סוף, על כן ירד מן החמור ואמר בתמיה 'שכינה נמצאת כאן ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור'. כי כשמתגלה תורה דעתיק, מעשה מרכבה, שוב אין שמאל ואין הפרש בין ארור המן לברוך מרדכי כידוע. ואם היה רבן יוחנן בן זכאי ממשיך לרכב על החמור, בזה היה מראה ח"ו שאין כח בתורה הזו לבטל את הקליפה של החמור ולכן עליו להמשיך ולרכב עליו כדי להכניעו וכו"ל. ולכן ירד מן החמור כדי להראות ששוב אין מה להכניע כי הכל נכלל בשורשו ושוב אין שמאל, והבן היטב.

דף טו.

זכה צדיק נטל חלקו וחלקו חברו בגן עדן. נתחייב רשע נטל חלקו וחלקו חברו בגיהנם.

מה שאמרו שאם זכה הצדיק נוטל חלק חברו דהינו הרשע בגן עדן, קשה איך קרא לרשע חברו של הצדיק והלא שני הפכים הם ולא חברים. וכן לגבי הרשע שנתחייב ונטל חלקו וחלק חברו הצדיק בגיהנם, מדוע קראו לצדיק חברו של הרשע.

ב) עוד קשה מדוע דוקא הצדיק הזה יטול חלקו של הרשע ולא צדיק אחר. למשל אם ראובן ושמעון שניהם צדיקים ויהודה רשע. מפני מה יזכה ראובן דוקא בחלקו של יהודה ולא שמעון.

ג) לפי המאמר הזה עולה כי מנין הצדיקים והרשעים שווה בשווה וכנגד כל צדיק יש רשע שמאבד את חלקו בגן עדן ונטל את חלק הצדיק בגיהנם. כי אפילו אם מניין הרשעים שבדור יהיה חסר ממנין הצדיקים אפילו רשע אחד, נמצא שכל הצדיקים יטלו את חלק הרשעים בגן עדן פרט לצדיק אחד ובודאי שאין הדבר כן וצריך ביאור.

ולהבינך הדבר אעתיק מדברי הרמ"ק זי"ע בפרדס (שער הנשמה פרק שביעי) וזו לשונו לאחר שהקשה כמה קושיות על מאמר אחד מספר הזוהר : כי ענין זה יובן בהקדמת סוד הגלגול למי שזכה אל סודו. ונודע כי הנשמה תושלם על ידי גופים רבים והגופים ההם מתנוצץ בהם נשמה כמדליק נר מנר מהנשמה העיקרית ואותם הגופים יכלו בטוב ימיהם ונוחלים עולמם שזכו בחייהם. הנה בעל הנשמה העיקרית לא יעטם משלימותיה או ממצוותיה אשר פעלה אחרי צאתה מגופה אם תבוא אל גוף אחר כי אף על פי שמצד גלגולה ימשך אליה תועלת רב, עם כל זה שכר המצות לא יקבל שכרם כי אם הפועל אותם.

המשל בזה אם נשמת ראובן תתגלגל בגופו של יהודה, לא יקבל ראובן שכר המצות שפעל יהודה ולא יהודה שכר המצות שפעל ראובן עם היות נשמתם אחת היא ומתפשטת לשני נצוצות. ועם היות שנמשך אליהם תועלת רב לכל אחד מחברו לפי שבאמצעות שניהם הנשמה משתלמת ונמצאו שניהם זוכים אל נשמות שלימות נקיות וברות, ושעליהם נאמר (דניאל יב) : "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד" וגו'.

ועם כל זה עיקר המצות כל אחד ואחד יאכל חלק כחלק מעשיו אם מעט ואם הרבה. ואחר שכללנו הרב במעט בהקדמה זו נאמר שאין במידת הדין כח לאבד נשמת התוהא כי עם היות שהיה תוהא, עם כל זה על כרחו הנשמה נשתלמה במעשיו הטובים אשר עשה והגוף הנגוף התוהא יכלה בעפר ונכרת מכל וכל.

אמנם הנשמה ההיא תתגלגל ובהיות הנשמה הענייה אחר כך בגוף השני צדיק, הקב"ה בחכמתו מקצר שנותיו כדי שלא ידחה גם הוא מארץ החיים כגוף הראשון התוהא ונדחה. והגוף השני הצדיק עם היות שלא פעל המעשים טובים והמצוות ללבושו, הקב"ה ישלים לבושו במצות שפעל בגוף הא' התוהא ובדין ילבש אותם כי הם משלו, יכין וצדיק ילבש כי צדיק היה וצדקות אהב ונקצרו שנותיו ולא ראה בטובה ובטבע העניין שהצדקות שתוהא הגוף הראשון עליהם, הוא לובש אותם כי הנה נשמתו זכתה אל הלבוש הזה קודם בואו הנה ומה גם עתה בהיותו צדיק אלא שמת בקצרות שנים כי אז ודאי תהיה מנוחתו כבוד, עד כאן דבריו הקדושים.

ובזה יתורצו כל הקושיות שהקשנו לעיל. כי מה שאמרו 'זכה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן', הינו כשהנשמה זוכה בגלגול זה במצות ומעשים טובים היא נוטלת את חלקה ואת החלק מהגלגול הקודם שהיתה בגוף נגוף ותוהא. ועל כן דקדקו לקראם 'חברים' משום שהם מחוברים וקשורים יחד בנשמה אחת אך בגופים שונים.

וכן 'נתחייב רשע', הינו הגוף שהרשיע בגלגול הקודם, 'נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם' כי הוא גוף נגוף אשר יבוא על עונשו ויכלה ונכרת מכל וכל.

כעת האיר ה' את עיני ואנכי הרואה שכלל המאמר הזה עוסק באדם עצמו באותו הגלגול. כי רבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"א סי' ל"א) שעל ידי הכסופין נעשין הנקודות שהם בחי' נפש. הינו שעל ידי מה שהוא נכסף ומשתוקק לדבר, אם לטוב או לרע ח"ו, אזי לפי הכסופין נעשו נקודות ונצטיירין האותיות שבתוך הדבר שהוא נכסף וכו' הינו אם הוא נכסף לדבר טוב, נעשה מהכסופין נפש קדושה וכו'. אך כדי שתצא הנפש מכח אל הפועל צריך לדבר בפה הכסופין וההשתוקקות שהוא נכסף ומשתוקק. כמו שכתוב "נפשי יצאה בדברו", שעל ידי הדבור יוצאת הנפש מכח אל הפועל וכו' וכו', וזה בחי' גלגולי הנפשות וכו' עיין שם היטב כי לא העתקתי אלא הצריך לעניינינו.

והכלל העולה הוא שכפי הרצונות של האדם כן נעשית נפש. וכשמוציא את רצונותיו בפיו אזי יוצאת הנפש מן הכח אל הפועל. ואומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' כ"א) למשל כשאחד

מצפה ואורב לחברו להורגו, אזי צריך לשנות המלבושים כדי שלא יכירו אותו כמו שכתוב (איוב י"ד) : "משנה פניו ותשלחהו", כי על ידי שמשנין הפנים על ידי לבושין אחרים, נפטר ממנו. וכן בעיקר האדם, הינו בהשכל, יש בחינות לבושין, הינו השכל המקיף וצריך לעשות מהמקיף פנימי ולעשות לו מקיפין אחרים, הינו בחי' מלבושים אחרים ועל ידי זה ניצול מכל אורב ומסטין, כי 'מלבוש' בגימטריא 'חשמל', ומהחשמל בורחים כל המשחיתים וכו', עיין שם.

ועל כן כשאדם משנה את מלבושיו על ידי שכוסף אליו ית' ומחזיר את פניו מהבלי העולם הזה, על ידי זה נעשית נפש קדושה ושוב אינו אותו אדם וניצול מכל אורב ומסטין. כי מה שנגזרה עליו גזרה רעה רח"ל זה היה משום מעשיו וכסופיו עד העת ההיא. אך כשמשנה את פניו ומכניס בעצמו כסופין ורצונות אל דברים שבקדושה, אזי נעשות נפשות חדשות וקדושות ושוב אין מכירים אותו וכמו שהביא רבנו ז"ל ראייה מהפסוק : "משנה פניו ותשלחהו". וזהו עניין שאמרו חכמינו הקדושים () ששינוי מעשה קורע גזר דינו של אדם.

ובזה יובן מאמרם ז"ל : 'זכה צדיק נטל חלקו וחלקו חברו בגן עדן', 'זכה' דיקא. כי על ידי שזיכך את עצמו והכניס בעצמו כסופין לדברים שבקדושה, על ידי זה עשה נפש קדושה ושינה את פניו. על כן נוטל את חלקו של נפשו החדשה בגן עדן ואף את חלק חברו שזה סובב על הנפש שהיתה לו עד עתה מרצונותיו הרעים שעליה נגזרה הגזרה ח"ו. כי בודאי שגם לנפש הזו נבראו גן עדן וגיהנם אלא שבחרה ברע והפסידה. ועתה, על ידי כסופיו הטובים שמשתוקק לדבק את עצמו אליו ית' ומדבר בפה את כסופיו, על ידי זה נעשתה לו נפש חדשה שבודאי תקבל את חלקה בגן עדן ואף את חלק הנפש הקודמת שבחרה ברע. ומה שקראו לנפשו הקודמת 'חברו' משום שעד עתה היתה מחוברת אליו ורק על ידי כסופיו הטובים התפטר ממנה וזכה לנפש קדושה.

וכן 'נתחייב רשע נטל חלקו וחלקו חברו בגיהנם', כי אותה נפש שנתחייבה על ידי כסופין ומעשים רעים תטול את חלקה בגיהנם כראוי לה ואף את חלק הנפש החדשה שנעשתה מכסופין ודבורים טובים.

והמשכיל המבין יוציא לעצמו עצות ודרכים לחזק את עצמו בכסופין טובים ויוציאם בפיו, על ידי זה יטול את חלקו בגן עדן והנפש החוטאת שהיתה לו עד עתה היא תמות בגיהנם, והוא רחום יכפר עון.

דף טו:

אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו.

יש לומר בדרך צחות על פי מה שאמר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' נ"ח) שיש בני - אדם שאומרים, שכשהצדיק גדול במעלה, מחמת גדלתו אינו יכול להשגיח ולהסתכל על בני העולם, כי הוא רחוק מהעולם. ובאמת אינו כן, כי אדרבא, כשהצדיק גדול מאד, הוא יכול

להשגיח ולהסתכל יותר על העולם. וכמו שמצינו ברבן יוחנן בן זכאי, שבודאי היה גדול במעלה מאד מאד, יותר ויותר הרבה מהצדיקים שבזמן הזה, ואף - על - פי - כן אמר: 'אוי לי אם אמר, אוי לי אם לא אמר' (כלים פרק יז משנה טז). נמצא שרבן יוחנן בן זכאי היה בקי כל - כך בתוך העולם, עד שהיה מתירא לומר דברי - תורה, שלא ילמדו ממנו הרמאים. הרי שהיה בקי מאד בהעולם, עד שאדרבא, היה מתירא פן ילמדו ממנו רמאות, כי באמת כל מה שהצדיק גדול ביותר, יכול להשגיח ולהסתכל בעולם יותר, כי הלא השם יתברך הוא מרומם ומנשא מאד מאד מן העולם, ואף - על - פי - כן הוא משגיח בהשגחה פרטית על כל העולם.

כי באמת מי שהוא יש, אזי אינו יכול להיות בכל מקום בבת - אחת, כי מה שהוא ישות, כשהוא עומד כאן אינו כאן, כגון כשהוא באיזה עבודת השם, אינו יכול להסתכל בעולם. אבל מי שהוא אין, אין מקום שלא יהיה שם, כי אין לו מקום כלל. ועל - כן כל מה שהצדיק נכלל יותר באין, הוא יכול להשגיח ולהסתכל בעולם ביותר, כי אין שייך לומר עליו שהוא במקום גבוה ורחוק מהעולם, כי אין לו מקום כלל וכו', עיי"ש.

וזה שאם הרב דומה למלאך ה' צבאות ואין לו שום שייכות עם ענייני העולם הזה כי כולו זך ורוחני, אזי יבקשו תורה מפיהו, הינו שמי שרוצה ללמוד תורה מהרב הזה, עליו לבוא אליו ולבקשו שילמדו כי מצד עצמו אינו משגיח על העולם ואינו מלמד לאחרים כי סגור בחדרו כל היום ועוסק בתורה.

על כן יבקשו תורה מפיהו, יבקשו דיקא כי מצד עצמו אינו מעוניין ללמד אלא ללמוד לעצמו.

מה שאין כן 'אם לאו' - דהינו שאינו דומה למלאך ה' צבאות שכולו רוחני ואין לו שייכות עם העולם הזה כלל כנ"ל, אלא אדרבה, משגיח גם על תיקון העולם פרט לתורה שלומד, אזי 'אל יבקשו תורה מפיהו' כי אין צורך לבקשו על כך יען שמצד עצמו מבקש ללמד תורה לאחרים והיא השלמות ורק רב כזה נקרא צדיק באמת, ודו"ק.

מגדל הפורח באויר. פרש"י יש מפרשים שדורשין גובהו של למ"ד. עיין שם היטב כל הסוגיא.

השל"ה הק' זי"ע מבאר (פרשת עקב) שלמ"ד הוא כ' ו - ו' שעולים יחד כ"ו. ואומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' צ"א) שלמ"ד הוא מגדל הפורח באויר וזה בחי' תלמיד הלמ"ד מהרב ומקבל ממנו חכמה תתאה. והעולה מדבריהם שהגם שאותם בני אדם היו שונים ג' מאות הלכות במגדל הפורח באויר, שזה סובב על ידיעות בשמו ית' העולה כ"ו, ובחי' חכמה תתאה שהשיגו, אך צריך שיהיה בפנימיות הלב ולא רק מן השפה ולחוץ אך טינא היתה בלבם ולכן יצאו לתרבות רעה למרות כל ידיעותיהם, והבן.

וכן אני רוצה להיות עם
מצפון נקי, ולכן אני בשום
פנים ואופן לא מסכים
שבאולם שלנו יהיה זמר או
תקליטן בלי זקן ופיאות,
בשום פנים ואופן, אם לא –
שלא יעשה פה שמחה, אני
לא אתן שהילדים שלנו
יתקלקלו, וזה הולך לי מאד
בחיים ואני רוצה לעמוד על
זה חזק מאד.

(אשר בנחל קלד, לב תתיט, יום שישי לסדר צו, ט' ניסן תשס"ב)

פירוש על החומש כפי ההקדמות
שזכינו לקבל מכ"ק אדמו"ר מוהרא"ש זי"ע

ויפרש את האהל על המשכן וכו' כאשר צוה ה' את משה.

לכאורה לא היה צורך לומר "כאשר צוה ה' את משה" שהרי במשה דיבר הכתוב קודם לכן, והיה די לומר "כאשר צוה ה'" או כמו שכתוב (מ', טז) : "ויעש משה ככל אשר צוה ה' אותו כן עשה" (ועיין באור החיים הקדוש שגם דקדק כך).

ויתבאר על פי דברי רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' כ"ב) כי נעשה ונשמע הוא בחינת נסתרות ונגלות. נעשה הוא בחינת נגלות, הינו המצוות שאפשר לכל אחד לקיים לפי מדרגתו, ונשמע היא בחינת נסתרות, מה שהוא גבוה ונסתר ממנו, שאינו יכול לעשות עבודה בזה. למשל : אצל כל מצוה יש דברים שסביבות המצוה, כי מלבד הציווי הנאמר בתורה לקיים המצוה, יש עוד לזה דברים בתורה, כגון "וידבר ה' אל משה", ושאר דיבורי התורה שסביבות המצוה.

ועבודה שיש בדיבורי התורה הללו שסביבות המצוה הם בחינת 'נשמע', בחינת נסתר, כי המצוה בעצמה אנו יכולים לקיים, אך העבודה שיש באלו הדבורים אין אנו יודעים, וזה בחינת 'נשמע' בחינת נסתר. וזה בחינת תורה ותפלה : 'נעשה' הוא בחינת תורה, הינו הנגלות, מה שיודע לקיים, ו'נשמע' הם בחינת נסתרות, בחינת דיבורי התורה, שהם הדיבורים של התורה שסביבות כל מצוה, שהם בחינת נסתר כנ"ל, שאינו יודע איך לעבוד בזה את השם יתברך, בחינת תפלה, שהיא דבקות, כי 'שמיעה תליא בלבא' (תקון נ"ח), כמו שכתוב (מלכים - א ג)

: "ונתת לעבדך לב שמע", ועבודה שבלב זו תפלה (תענית ב), הינו בטול ודבקות לאין סוף, כי אין סוף הוא בחינת מה שאין בו תפיסה, ומאחר שאין לו תפיסה בזה [הינו בדיבורי התורה הנ"ל], כי הוא בחינת נסתר כנ"ל], הוא בחינת תפלה דבקות, שהוא רק בטול להאין סוף.

ויש בכל דרגא ודרגא וכן בכל עולם ועולם בחינת נעשה ונשמע, כי כל אחד לפי מדרגתו יש לו בחינת 'נעשה', בחינת תורה, הינו הנגלות לו, ובחינת 'נשמע', שהיא בחינת נסתרות, בחינת תפלה כנ"ל. כי מי שבא למדרגה גבוהה מהראשונה, אזי נעשה מה'נשמע' שלו בחינת 'נעשה', ואזי יש לו בחינת נשמע אחרת, וכן מדרגא לדרגא, וכן כל אדם לפי מדרגתו יש לו בחינת נעשה ונשמע. וכן בכל עולם יש בחינת נעשה ונשמע, כי מה שהוא לעולם הזה בחינת 'נשמע' הוא לעולם הגלגלים בחינת 'נעשה', ויש להם בחינת 'נשמע' גבוה ממנו, וכן מעולם לעולם.

וזה בחינת תורת ה' ותורתו (עבודה זרה י"ט) מתחלה תורת ה', שהוא בחינת נסתר, "הנסתרת לה' אלקינו", ואחר כך כשהוא במדרגה גבוהה ממנה, נעשה תורתו, שנעשה מה'נשמע' 'נעשה', שהוא בחינת "והנגלות לנו ולבנינו" וכו', עיין שם היטב.

ואומר ר' נתן ז"ל (לקוה"ל שלוח הקן הלכה ד' סעי' ט') שכמו שהפחות שבפחותים צריך לקיים מצות התורה להתעטף בציצית ושאר המצות, כדי לתקנו ולקדשו, כמו כן גם הגדול שבגדולים, הקדוש מאד מאד, צריך גם כן להתעטף בציצית אלו וכן בשאר מצות, רק שבודאי אצלו נעשה התיקון על ידי המצוה כפי מה שצריך הוא וכמובן בתיקוני זוהר (דף כו) לענין תפלין לרשעים אנון קשורא לכל מקטרגין דילהון וכו' לבינונים וכו' לצדיקיא וכו', אבל אף על פי כן כולם צריכין להניח תפלין בשוה, ואין חילוק בעשית התפלין בין התפלין של הרשעים להתפלין של הצדיקים הגדולים. רק שהתיקון הנעשה על ידי התפלין

בודאי לאו כל אפיין שוין, כי הם מתקנין אצל כל אחד כפי בחינתו וכפי מדרגתו, עיי"ש.

ובזה יובן מאמר הכתוב (מ', יט) : "ויפרש את האהל על המשכן וכו' כאשר צוה השם את משה". כי משה רבנו אחז בזה בשלמות ובכל רגע עלה מדרגה לדרגה. בתחילה תורתו ואחר כך תורת השם. לכן כשצוה אותו השם ית' על כל פרט מכלי המשכן, זה היה בבחי' תורתו, שרק עתה השיג ושמע ממנו ית' מה עליו לעשות. ותיכף אחר כך כבר נעשה תורת השם כי משה רבנו השיג ביטול גדול יותר בכל רגע כנ"ל. וכמו שאמר רבנו ז"ל על עצמו שחי חיים חדשים בכל רגע ואפילו הנשימה חדשה אצלו, הינו שכל נשימה אצלו היא בהתחדשות חדשה ובכל רגע משיג מה שמשיג וכו' וכו'.

וזה שאמר הכתוב על כל פרט : "כאשר צוה השם את משה", הינו שהשם ית' צוה את משה, שעדיין היה בבחי' משה שעדיין היה אפשר לקוראו בגדר 'משה' קודם שביטל עצמו ועלה להיכן שעלה (א). ואף שתיכף השיג מדרגה גבוה יותר, לא שינה ממה שנצטוה בעת שהיה 'משה'. לכן כתב בכל פרט ופרט : "כאשר צוה השם את משה" להורות שעשה בדיוק כפי שצוהו השם בעת שהיה משה, שזה בחי' תורתו כנגד מה שהשיג אחר כך ביטול גדול יותר, בחי' תורת השם. והכתוב מספר בשבחו שאף שאחר כך השיג מדגה גבוה יותר, בחי' תורת השם ממש, בכל זאת לא שינה כלום ועשה כפי שנצטוה בראשונה.

כי גם כשזוכים להשיג תורת השם ולהבין ולהשיג בכל מצוה ומצוה, אף על פי כן עדין צריך לקיים את המצוה בפשיטות כפי שנצוה וכו"ל. לכן גם כשמשה רבנו השיג בתורה השם, סתרי נסתרות מעבודת המשכן ואל מה כל פרט פרט מרמז ואילו תיקונים נעשים על ידי זה. אף על פי כן הקים את המשכן "כאשר צוה השם את משה", 'את משה' דיקא, שזה

בחי' תורתו. הינו שהקים את המשכן בפשיטות ובתמימות כאשר נצטוה אף שבפנימיות שכלו ודעתו כבר השיג מאז מה שהשיג וכו', והבן.

נועתה ראיתי שהאלישיך הקדוש כתב (שמות טז, כג-כה) על מה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיח) : כי שלוש פעמים 'היום' הם כנגד שלוש סעודות. והלא כמו זר נחשב כנותו את הסעודות לכל אחת בשם יום. אך הוא על כי בכל אחת היום מתעלה בהדרגה, כאילו יום אחד נעשה שלוש ימים לפי איכות הדרגות הקדושה אשר בו למעלה וכו', עד כאן.

וכן הוא בזה שבכל פעם שנזכר שמו של 'משה' הוא להורות על עלותו בהדרגות שהשיג מה שהשיג למעלה למעלה וכו', ואף על פי כן הקים את המשכן כאשר ציוה ה' את משה, הינו כפי מה שציוהו ה' יתברך בעת עומדו בדרגה הראשונה בפשיטות ותמימות].

(א) ואף שמצד עצמו כבר היה קדוש ונשגב מאד, אך בכל פעם שהשיג מדרגה גבוהה יותר, היתה נחשבת המדרגה הקודמת לגשמיות כנגד מה שהשיג עתה. ועל כן בשעה שהוציא אל הפועל את מה שציוהו ה' קודם לכן, היתה נחשבת המדרגה הקודמת בחי' נמוכה ממה שהשיג אחר כך עד שאפשר לקוראו 'משה'. ועיין במדרש (תנחומא כי תשא יז) : 'מכונה משה לאדם' ודו"ק.

ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן. פרש"י : וכתוב אחד אומר (במדבר ז) ובבא משה אל אהל מועד. בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם כי שכן עליו הענן אמור מעתה כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו.

מכאן משמע שהיה עת קבוע למשה לבוא ולדבר והוא כשנסתלק הענן. ולהלן (במדבר ט, ז') פרש"י על הפסוק "למה נגרע" - אשרי ילוד אשה שכן מובטח שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה, וצריך ביאור.

ויש לומר בהקדים ש"ס (סוכה ה) : 'רבי יוסי אומר מעולם לא ירדה שכינה למטה ולא עלו משה ואליהו למרום שנאמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'. כי השכינה באמת לא ירדה מעצמה לעולם הזה כי אם על ידי מה שהורידו אותה הצדיקים כמובא (במדב"ר פי"ג) עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה מן העליונים לתחתונים ואלו הן אברהם הורידה מן הרקיע השביעי לששי, יצחק הורידה מן הששי לחמישי, יעקב הורידה מן החמישי לרביעי, לוי הורידה מן הרביעי לשלישי, קהת הורידה מן השלישי לשני, עמרם הורידה מן השני לראשון, משה הורידה מן העליונים לתחתונים.

וכן משה רבנו לא עלה מעצמו למרום כי "לא בכח איש" (שמואל א, פ"ב), רק האדם יכול לקדש את עצמו ולהמתין לישועת ה'. ומשה רבנו על ידי תוקף עבודתו את ה' יתברך במסירות נפש, זכה כי ה' יתברך העלה אותו למרום אך לא שעלה מעצמו.

וזה פירוש 'מעולם לא ירדה שכינה למטה' רק הצדיקים הורידוה. כי ירדה עד עשרה טפחים כמבואר בגמרא שם ומשם הורידוה הצדיקים כנ"ל. 'ולא עלו משה ואליהו למרום' בכוחות עצמם, רק הוא יתברך העלים שמה כי 'השמים שמים לה' והוא יתברך יבחר את מי יעלה. ומשה רבנו עלה בכוחו עד היכן שהיה יכול שהוא עד למטה מעשרה טפחים כמבואר שם שעד המידה הזו 'אישתרבובי אישתרבב ליה כסא עד עשרה ונקט ביה'. כי עד עשרה הגיע משה על ידי תוקף עבודתו את ה' יתברך, ומשם השתרבב כסא כבודו יתברך והרימו למרום.

ובזה יובן : "ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד" בכוחות עצמו כל אימת שהיה מבקש. וכנגד זה נאמר : "ובבא משה אל אהל מועד" ומכאן מובן שכן היה בא לדבר כשהיה רוצה. בא הכתוב השלישי

והכריע ביניהם : "כי שכן עליו הענן" - אמור מעתה כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו.

כי הענן הוא בחי' המניעה שמציב ה' יתברך לכל דורש ומבקש לקבל פני שכינה, להודיע כי ככל שהאדם עובד אותו יתברך, כן זוכה להתקדש, אך לזכות ולהשיג פני שכינה זה תלוי בבחירתו יתברך ולא בדחיקת השעה ואין לבוא לה' יתברך בכח מעשיו הטובים וכביכול להכריחו להעלותו למרום או לקבל פני שכינה. וזה שדרשו (במדב"ר פרשת במדבר פ"ג) על הפסוק : "אשרי תבחר ותקרב" - אשרי מי שבחרו הקדוש ברוך הוא.

וזה שאמר רבנו ז"ל שיש צדיקים שיגיעים וטורחים בעבודת ה' יתברך ושכרם שמור להם לעולם הבא אך בעולם הזה לא זוכים לראות דברים גדולים. ויש צדיקים שכבר בעולם הזה זוכים למה שזוכים והכל בבחירתו יתברך כפי מה שיודע שראוי לנהוג עם כל אחד (א). אך העיקר הוא לעבוד אותו יתברך בפשיטות ולא על מנת לקבל פרס ואם יתן יתן וכו'.

ועל כן 'כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא'. אך משה רבנו בגודל קדושתו, זכה כי בו בחר ה' ובכל עת שהיה מבקש היה ה' יתברך מסלק את הענן ואשרי ילוד אשה שכך מובטח שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה.

ומה שעשה ה' יתברך ככה גם למשה רבנו הגם שלמענו היה מסלק את הענן בכל עת שביקש לבוא ולדבר, הוא להורות לדורות שרק הוא יתברך יבחר ויקרב את הטוב בעיניו, וקודם לכן ההכרח שיהיה ענן המכסה ומסתיר. על כן צריך האדם לקדש את עצמו ולעסוק בעבודתו יתברך בפשיטות ובתמימות עד כי יבחר בו ה' יתברך ויסלק את הענן, והבן למעשה.

(א) עיין בגמרא (תענית כב) : 'הוה קא חלשא דעתיה דרבא משום דאביי אמרו ליה מסתייך דקא מגנית אכולה כרכא' [חלשה דעתו של רבא משום אביי כיון שלרבא לא נאמר 'שלום' מהרקיע אלא פעם בשנה בערב כיפור, ולאביי בכל ערב שבת. על כן אמרו לו מהשמים שדייך במה שזכותך מגינה על כל העיר]. הרי שרבא לא זכה לראות ולשמוע דברים גדולים כאביי בחיים חיותו, כי זכותו הגנה על בני עירו. ובודאי ששכרו שמור לו לעולם הבא. וכן הוא לגבי צדיקים שלא רואים ולא משיגים כלל כל זמן שהם בעולם הזה, אך בודאי שזכותם גדולה מאד.

סיפורי מוהרא"ש

אשר בנחל חלק נד מכתב י' שה

הצדיק הקדוש רבי אפרים זלמן מרגליות זי"ע, היה גאון עצום, שחיבר המון ספרים, ונתן הסכמה על ה"ליקוטי מוהר"ן", הוא כותב על רבנו ז"ל שבחים כאלו, שאי אפשר לתאר. וזה מודפס בתחילת ה"ליקוטי מוהר"ן": שמוע שמעתי אפרים, זה ימים כביר, קל זיע סגיא דמשבחין ביה בדרב נחמן, דאדם גדול הוא בתורה ובחסידות, איש קדוש וכו' וכו'. הוא מפליג בקדושתו של רבנו ז"ל. לא הייתה לו רבנות, אבל היה למדן גדול וישב ולמד. אבל היה לו עסק שאשתו סייעה לו בזה, וכך יכול היה לשבת וללמוד. אחד מהעסקים שהיו לו – גמ"ח להלוואת כספים, ונטל ריבית עם היתר עסקה. פעם אחת בא אברך עני גדול, וביקש הלוואה. דרכו הייתה, שהוצרכו למלא טופס ולהביא ערב, ולא היה לאברך הזה שום ערב. ולקח הלא את הטופס, ויצא בחוץ, כתב שם משהו וחזר. רבי אפרים זלמן מרגליות הסתכל, וראה שבמקום הערב כתוב (חגי ב, ח): "לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות", והחל לרעוד מרוב פחד, כי הלוא לקח את הקדוש ברוך הוא לערב, ותכף ומיד נתן לו את ההלוואה. אבל ידע שזה בבחינת 'מתנה', כי לאברך ההוא לא היה לשלם. וקבעו

זמן הפירעון לאחר שלושה חודשים. ובין כך חלף הזמן, והצדיק שכח את הדבר, כי מחל מראש בליבו על הכול.

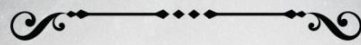
יום אחד נפל למשכב, חומו גבר והלך, ואשתו הצדקת עמדה במקומו בענייני הגמ"ח. והנה שבה לחדרו בשמחה, ואמרה לו: "היום עשיתי עסקה גדולה מאוד, ובה הרווחנו כסף רב". והצדיק ידע שהקופה ריקה, ושאלה: "מהיכן היה לך כסף?" וענתה ואמרה: "הא אחד ושילם לי חוב, ומהכסף הזה תכף ומיד קניתי סחורה, ובאותו הרגע מכרתי הכול ברווח גדול". והחל לדפדף בפנקס הגמ"ח - מי הוצרך להשיב את ההלוואה באותו יום, ונוכח לראות, שהיה זה האברך העני, שזהו יום פרעונו. והחל לשאולה: "איך היה נראה האדם שהשיב את ההלוואה?" ותארה אותו כך וכך, גובהו וצורתו וכו'. וענה ואמר לה: "אשתי הצדקת, זכית לראות את אליהו הנביא. כי האברך הזה לקח לערב את הקדוש ברוך הוא, וכשנוטלים את בורא עולם לערב - הוא משלם. את זכית ואני לא זכיתי, ומדוע? כי בעת שהאברך הזה בא אלי לבקש הלוואה, נכנסה במוחי מחשבה - אולי לא אתן לו, שהרי לא יוכל להשיב, ובו ברגע שנכנסה בי מחשבה כזו, זה גרם לי שלא אזכה לגילוי אליהו".

מה אנו למדים מן הסיפור הזה? אפילו מחשבה אחת קטנה, לחשוב על החבר שאיננו כראוי, זה כבר פגם גדול מאוד. כל ההצלחה של "היכל הקודש", זה רק מחמת אהבה ואחדות!

שיעורים באידיש ולשון הקודש מהראש ישיבה
ר' יואל ראטה נ"י אפשר לשמוע במספר:

0797040066

ושיעורים שנמסרים ב"היכל הקודש יבנאל"
אפשר לשמוע במספר:

0733834140

(להקיש 1 ואחר כך להקיש 2)

זכות העלון

להצלחת ורפואת : אליהו בן מרים, אסתר מלכה בת אורה וכל יוצאי חלציהם, יום טוב בן ג'וליה, מרים בת
סולטנה, סולטנה בת קדן מרים, עמוס בן יהודית, נתן שמחה בן רחל, יקיר בן זוהרה, הנייה רחל בת דבורה,
דוד בן רחל, משה בן אירן, יצחק בן פינגלה, ישראל בן ג'וליה.

ולהבדיל : לעילוי נשמת ג'וליה בת סולטנה, אליהו בן ישראל,
אברהם בן ניסים אורה בת נעמי, מאיר בן רחמים, יצחק בן זכיה ולכל הנשמות הקדושות
שאינן מי שיאמר עליהם קדיש

מי שמעוניין לקבל את החוברת בדואר אלקטרוני שיכתוב
ל: nachman6708@gmail.com

